

Sreda, 24. avgust 2005.
Svedok Vojislav Šešelj
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.02 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, možete da nastavite sa glavnim ispitivanjem.

GLAVNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro jutro, gospodine Šešelj. Juče smo započeli pitanje koje se odnosi na svedočenje Šukri Buje (Shukri Buja) koji vas pominje i koji pominje "Crnu ruku" i druge političare iz Srbije, pa ću vam pročitati šta on kaže. Imam pred sobom stranicu 6.421 transkripta sa njegovog svedočenja gde mu je postavljeno pitanje da su u Račku (Recak) uhapsili bili neke građane, on kaže: "Nismo uhapsili nikakve civile, samo smo veoma kratko pritvorili neke. Rizikovali smo intervenciju srpske paravojske slične Crnoj ruci, a u sredini su bili civili, kako bi se izazvao incident koji bi mogao da ima ogromne reperkusije i koji bi mogao da dovede do još jednog masakra". Dalje pitanje: "U redu, a te priče o Crnoj ruci i paravojnim formacijama, to smo već čuli. Radi se o veoma slikovitim pričama međutim podjednako netačnim i neistinitim. Ali budući da ste to spomenuli, vi tvrdite da svi političari, tu govorite o srpskim političarima, tvrdite da su oni imali vojne jedinice na Kosovu. Vi kažete, citat sa strane 9 njegove izjave svedoka, 'Koštunica je pozirao za fotografije kad je obilazio srpsku vojsku na Kosovu tokom sukoba. Nosio je redenik, takođe je imao automatsko oružje, a takođe sam

video i Šešelja na televiziji kako je nekoliko puta posetio svoje jedinice'. Da li vi ponovo govorite i Kosovu?" A on odgovara: "Da, Koštunica jeste pozirao i to se pojavilo u dnevnim novinama. I, ako želite, možemo da vam dostavimo kopiju." I tako dalje. "Molim vas, odgovorite mi", onda dalje, na strani 6.462 ponovo mu postavljam pitanje: "Pri kraju ovog paragrafa stoji 'Svi političari imaju vojne jedinice i oni su svi napali Kosovo na neki način'", tako bar piše. Kakvi su to na Kosovu političari, evo vas pominje ovde, Koštunicu, imali paravojne formacije?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Na Kosovu ...

SUDIJA ROBINSON: Pre nego što odgovorite, gospodine Šešelji, ubuduće, gospodine Miloševiću, kada budete hteli da pročitate jedan paragraf, mogli biste da ga rezimirate i onda bi suština vašeg pitanja gospodinu Šešelju bila sledeća: u ovom Predmetu, mi smo čuli svedočenja od svedoka Tužilaštva da su političari imali svoju paravojsku na Kosovu i onda možete da zatražite njegov komentar i možete konkretno da se osvrnete na to da je neki svedok video Šešelja na televiziji više puta kako posećuje svoje jedinice i sve to može da se nađe u jednom minutu. Ne morate sve to da pročitate. Znam da se radi o praksi koja je korišćena tokom ovog suđenja, da se i Tužilaštvo koristilo tom praksom. Ja, jednostavno, mislim da trošimo previše vremena. Dakle, postavite samo suštinu u pitanju gospodinu Šešelju. Gospodine Šešelji, sada možete da odgovorite.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Na Kosovu i Metohiji nije bilo nikakvih sprskih paravojskih formacija. Jednostavno one nisu postojale, ni na Kosovu, ni bilo gde u Srbiji za sve vreme trajanja kosovskog problema, kosovske krize i rata, na kraju. Crna ruka je tajna oficirska organizacija iz vremena pre Prvog svetskog rata. Ona nikada, ni u vreme kad je postojala, nije bila paravojsna organizacija, nego grupa oficira, zaverenika protiv jedne dinastije i kralja koja je spremala likvidaciju kraljevskog para i dovođenje nove dinastije. To sam već rekao. To je isključiva uloga Crne ruke. U austrijskim medijima se sumnjičilo da je Crna ruka bila umešana i u sarajevski atentat na austrugarskog prestolonaslednika Franca Ferdinanda (Franz Ferdinand), ali to nika-

da nije u potpunosti dokazano. I Crna ruka je završila u toku Prvog svetskog rata. Nikad posle Prvog svetskog rata Crna ruka nije formirana ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam, gospodine Šešelji. Mislim da ste odgovorili time što ste rekli da tamo nije bilo srpskih paravojnih jedinica.

SVEDOK ŠEŠELJ: To je odgovor samo na deo pitanja. Moram da kažem što se tiče Koštunice, to je današnji predsednik Vlade Srbije, znate, pitanje je veoma značajno. Ja insistiram da odgovorim, ukoliko me vi ne sprečite.

SUDIJA ROBINSON: U redu, da čujemo kratak odgovor.

SVEDOK ŠEŠELJ: Koštunica je kao i neki drugi predsednici opozicionih političkih partija obilazio ugrožene Srbe na Kosovu i Metohiji i na jednom policijskom punktu pozajmio je automatsku pušku od policajca i s njom se slikao. Znae, cela Srbija se smeje kad neko kaže da je Koštunica imao paravojnu formaciju. To je, jednostavno, daleko od prirode njegove ličnosti. Apsolutno nemoguće. Dakle, niti je on imao, niti je imala Srpska radikalna stranka, niti sam ja vršio smotru nekih paravojnih formacija, apsolutno su sve najobičnije izmišljotine. Fantastične izmišljotine, neverovatne za jedan Sud ovakvog karaktera.

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Šešelji, kad se desio taj incident sa Koštunicom? Kog datuma?

SVEDOK ŠEŠELJ: To uopšte nije bio incident, zašto bi to bio incident, to je događaj.

SUDIJA BONOMI: Kad se to desilo? Nemojmo sada da gubimo vreme.

SVEDOK ŠEŠELJ: To se desilo u leto 1998. godine, koliko me sećanje služi, ali zaista, ko sam ja da pamtim sada Koštuničinu biografiju. Ali to je objavljeno, otprilike, u to vreme.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Šešelji, dakle potpuno je jasno, Koštunica nije imao nikakve paravojne formacije. Jeste to jasno izrazili svoje saznanje o tome.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, apsolutno nikakve.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: O tome. Dobro. Svedok K-6 izjavio je da je postojala jedna grupa, aktivna na Kosovu, Arkanovi Tigrovi. A onda je rekao, to je na stranici 6.597, evo, gospodine Robinson (Robinson), ništa neću da čitam, da su tamo bili i Šešeljevi ljudi i Crna ruka, dakle on kaže Arkanovi Tigrovi i Šešeljevi ljudi, Crna ruka. Da li je ovo tačno?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa evo, ja ovo više ne bih ponavljao. Što se tiče eventualnih mojih ljudi ili paravojnih formacija Srpske radikalne stranke, to je apsolutno neistina. Ali moram da demantujem i ovu tvrdnju koja se tiče Arkana. Ja nikada u javnosti o Arkanu nisam izneo dobro mišljenje. Neprekidno smo bili u sukobu, ali moram da govorim istinu. Nakon rata u Bosni i Hercegovini i Dejtonskog sporazuma (Dayton Accord), Arkan je raspustio svoju Srpsku dobrovoljačku gardu i ona više nikada nigde se nije pojavljivala, ni u kakvom incidentu, ni u kakvoj manifestaciji, apsolutno više nije postojala. On se nastavio baviti određenim kriminalnim aktivnostima i nakon tog rata, međutim Srpska dobrovoljačka garda više nije postojala. Arkan je formirao političku partiju, ja sam se trudio da tu političku partiju suzbijem u predizbornoj kampanji i to dosta uspešno, porazio sam ga u jednom televizijskom duelu, tako da mu je stranka potpuno propala na izborima. On je mislio da neki ugled ili popularnost koju je stekao u ratu materijalizuje kroz uspeh svoje političke partije. Ja sam učinio sve šta je bilo u mojoj moći da tu partiju razvalim. Jedan od osnivača njegove partije bio je i ovaj advokat Toma Fila koji vam ovde u 20 predmeta figurira kao branilac. Možete to i kod njega proveriti.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam. Malo ste otišli predaleko od onog šta se od vas zatražilo u smislu odgovora. Gospodine Miloševiću, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da pređemo na događaje u Krajini. Koliko puta ste bili na prostoru Krajine tokom 1990. godine i 1991. godine, pre izbivanja sukoba bilo kakve vrste?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Više puta sam bio, ne bih mogao tačan broj da vam kažem, ali se mnogih odlazaka u Krajinu sećam. Bio sam, na primer, na mitingu na Petrovoj Gori, pa na mitingu u Srbu, pa sam bio u Kninu negde u vreme formiranja, proglašenja Autonomne Oblasti Krajina, pa sam naredne godine predvodio onaj veliki marš Srba na Plitvice i tako dalje. Dakle, u zapadnom delu Krajine više puta, tačan broj teško bih mogao odrediti, ali bih mogao da se setim svih odlazaka. Još češće sam bio u istočnom delu Krajine. U Istočnoj Slavoniji. Više puta sam odlazio. Prvi put sam bio 9. marta 1991. godine. Dakle 1990. godine tamo nisam išao, ali sam išao u zapadni deo Krajine. Od 9. marta 1991. godine nekoliko puta sam bio i u Baranji i u Istočnoj Slavoniji i u Zapadnom Sremu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kada je bio ovaj narodni zbor na Petrovoj Gori, na Kordunu, na kome ste bili? Maločas ste pomenuli da ste bili na zboru na Petrovoj Gori.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: To je bio "Miting Srba i Hrvata", tako je zvanično nazvan. To je bilo 4. marta 1990. godine. A neposredni povod je bio što je predsednik Hrvatske demokratske zajednice, Franjo Tuđman, negde krajem februara, mislim 24. februara, izjavio je da je Nezavisna Država Hrvatska bila "izraz povijesnih interesa hrvatskog naroda". A Nezavisna Država Hrvatska je u toku Drugog svetskog rata bila kvislinška Hitlerova (Adolf Hitler) tvorevina u kojoj su hrvatske ustaše po broju i okrutnosti zločina nad srpskim i jevrejskim i ciganskim narodom, nadmašili Hitlera. Kao odgovor na tu izjavu Franje Tuđmana, inicijativni odbor grupe građana među kojima je bilo i Srba i Hrvata, ali bez ikakve političke partije, organizovao je miting na Petrovoj Gori i taj miting nazvao "Mitingom Srba i Hrvata". Glavni govornik na mitingu je bio penzionisani general Dušan Pekić.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam, hvala vam, gospodine Šešelj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste bili jedan od nekoliko deseti-
na hiljada učesnika? S kim ste tamo bili, ispred koje organizacije?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ja sam tada bio predsednik Srpskog
slobodarskog pokreta, to je prvi naziv naše stranke. I bio sam sa ljudi-
ma iz najužeg rukovodstva Srpskog slobodarskog pokreta, tu je bio
Vojin Vuletić, tadašnji potpredsednik, Đorđe Nikolić i gospođa
Radmila Nikolić, njegova supruga koja nas je vozila.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste sada objasnili šta je bio
povod za to veliko okupljanje građana na Petrovoj Gori 4. marta
1990. godine. Kako su, samo najkraće objasnite, Srbi iz Krajine i ne
samo iz Krajine, iz čitave Hrvatske doživeli taj skup HDZ-a u dvorani
"Lisinski" u Zagrebu i posebno te reči koje ste sad parafrazirali o
Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, koje je izgovorio tadašnji hrvatski
predsednik Tuđman?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Kod Srba su obnovljena bolna istorijs-
ka sećanja, genocid koji su preživeli pod Nezavisnom Državom
Hrvatskom. Samo u Jasenovcu je prema službenim podacima ubijeno
na najbrutalniji način oko 700.000 Srba, 60.000 Jevreja i 35.000
Cigana. Zatim, svuda na prostoru takozvane Nezavisne Države
Hrvatske koja je obuhvatala hrvatsku federalnu jedinicu, celu Bosnu i
Hercegovinu i celi Srem, prepune su kraške jame srpskih leševa, veli-
ka pogubljenja su na raznim mestima vršena, srpski narod je teško
stradao kroz celi Drugi svestki rat i Tuđman ga je podsetio na to
stradanje. Srbi su se uplašili širom hrvatske federalne jedinice da im
se ne ponovi teška sudbina između 1941. godine i 1945. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kada je održan skup u Srbu, u
Lici, na kome ste vi, takođe, bili?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Taj skup u Srbu, u Lici, je održan
negde krajem jula, mislim da je bilo 25. ili 27. jula 1990. godine.
Neposredan povod za sazivanje toga skupa, bilo je otvaranje javne

rasprave o amandmanima na Ustav Hrvatske kojima je Tuđman, koji je već postao vlast, jer je pobedila njegova stranka na parlamentarnim izborima krajem aprila i početkom maja, u dva kruga su imali većinske izbore, osvojili su 41 posto glasova, koliko me pamćenje služi, ali zahvaljujući većinskom izbornom sistemu, imali su dve trećine poslanika u hrvatskom Saboru. Oni su odmah pristupili promjenama Ustava Republike Hrvatske i izbacili iz teksta Ustava odrednicu da su i Srbi konstitutivni narod u Hrvatskoj. Srbima je tada sve bilo jasno, šta im se sprema, jer po tadašnjoj jugoslovenskoj ustavno-pravnoj teoriji, staus konstitutivnog naroda je podrazumevao da niko ne može menjati državno-pravni status bez saglasnosti ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam, gospodine Šešelj. Pitanje je u stvari bilo kada je održan taj miting kome ste vi prisustvovali. Vi ste odgovorili na to pitanje, ali ste bili malo preopširni. Molim vas da se koncentrišete na to da odgovorite na konkretno pitanje, ne morate da dodatno elaborirate osim ako gospodin Milošević ili Pretresno veće ne zatraži to od vas. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste sada pomenuli da je povod bio početak procedure donošenja amandmana na Ustav Hrvatske. I ukazali ste na najvažniji element, dakle brisanje Srba kao konstitutivnog naroda iz Ustava Hrvatske. Da li je u svim ustavima, posleratnim, srpski narod bio definisan kao konstitutivni narod, odnosno Hrvatska kao država hrvatskog naroda, srpskog naroda i drugih naroda koji žive?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: To je bio uslov postojanja hrvatske federalne jedinice u ondašnjim teritorijama u okviru Jugoslavije. Dakle samo u toj varijanti mogla je da postoji hrvatska federalna jedinica, da ima one teritorije koje su bile u njenom sastavu, da su u njoj ravnopravni konstitutivni narodi Hrvati, Srbi koji žive u Hrvatskoj i ostale nacionalnosti, kako je to tada nazivano u teoriji, "narodnosti".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite da li je bilo tada uznemirenja slične vrste i u vezi sa simbolima koje su nove hrvatske vlasti

usvojile 25. jula 1990. godine?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Predsednik Hrvatske demokratske zajednice, Franjo Tuđman, još u peridu borbe za vlast intenzivno je obnavljao stare ustaške fašističke simbole, a kada je proglašena hrvatska država, onda su, takozvanu, ustašku "šahovnicu" ozvaničili kao grb Hrvatske. Dalje, Franjo Tuđman je počeo masovno da vraća pripadnike najekstremnijeg krila hrvatske ustaške emigracije. Mnogi od njih su zauzimali značajne državne položaje u državnoj upravi, postajali ministri. To je sve Srbima bio signal šta im se sprema. Oni ništa dobro nisu mogli da očekuju od te vlasti koja je postajala sve otvorenije ustaška.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pročitaću vam dva paragrafa iz ove ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, gospodine Šešelju, pogledajte, molim vas, transkript i videćete da u transkriptu stoji da su prevodioci zamolili da obojica usporite.

SVEDOK ŠEŠELJ: Gospodine Robinson, ja memam nikakav transkript, ja ne pratim transkript, jer ja ne znam engleski jezik. Zapravo znam engleski jezik koliko je meni potrebno, ali ne znam onoliko koliko biste vi želeli da znam.

SUDIJA ROBINSON: Dobro, nije važno. Ja sam vam samo skrenuo pažnju na to da prevodioci traže da usporite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, imaću u vidu, pretpostavljam i gospodin Šešelju da se govori sporije zbog prevodilaca. Pročitaću vam paragrafe 94 i 95 ove, takozvane, hrvatske optužnice gde piše, u paragrafu 94 ...

TUŽILAC NAJS: U jednom trenutku se odlučilo da neće da se dozvoli korišćenje izraza "takozvana optužnica". Znam da se radi o sitnici, ali mislim da se radi jednostavno o poštovanju Suda. Radi se o "optužnici" i ni o čemu drugom.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću, to nije bio prikladan komentar.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, za besmislice koje ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ne želim da se sada o tome raspravljamo. Nastavite sa pitanjima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Čitam vam paragraf 94: "U aprilu i maju, 1990. godine u Republici Hrvatskoj održani su izbori na kojima je Hrvatska demokratska zajednica osvojila većinu glasova i osigurala većinu mesta u hrvatskom Saboru. Novi Sabor je tada izabrao kandidata Franju Tuđmana za predsednika Hrvatske". Dakle izbori održani i Hrvatska demokratska zajednica osvojila većinu glasova. I osigurala većinu mesta u Parlamentu. A u tački 95, odmah posle ove, piše: "Pre izbora održanih 1990. godine, u Kninu je osnovana nacionalistička Srpska demokratska stranka, u daljem tekstu SDS koja je zagovarala autonomiju, a kasnije i otcepljenje većinskih srpskih područja od Hrvatske." Gospodine Šešelji, da li su vaša saznanja iz uvida u stanje u Krajini takva da potvrđuju ovu razliku i ovo kvalifikovanje SDS-a i HDZ-a? Ali da preciziram, kaže "pre izbora održanih 1990. godine u Kninu osnovana nacionalistička Srpska demokratska stranka", a da li je Hrvatska demokratska zajednica osnovana pre izbora? Da li je, koja je stranka pre osnovana, HDZ ili SDS?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: U Hrvatskoj je već 1989. godine došlo do formiranja opozicionih političkih partija u vreme kad to zvanični zakoni još nisu dozvoljavali. I sve su to bile hrvatske stranke: UJDI Branka Horvata, Hrvatska demokratska zajednica Franje Tuđmana, Liberalna stranka, ne znam tačno zvaničan naziv, ali otprilike je imala liberalnu kvalifikaciju u nazivu, Slavka Golštajna i tako dalje. Srbi uopšte nisu formirali svoje političke partije. Dok, 14. februara, koliko me sećanje služi, hrvatski Sabor nije izglasao Zakon o višepartijskom sistemu odnosno o slobodnom formiranju političkih partija. Tri dana posle toga, mogu pogrešiti u datumu, ali mislim da to nije

naročito bitno jer je bitna suština, mislim 17. februara, tek kad je, dakle, zakonom to propisano kao mogućnost, osnovana je Srpska demokratska stranka. Sve stranke koje su ranije formirane u Hrvatskoj su bile više ili manje nacionalističke, osim nekih malih beznačajnih koje su vrlo brzo propale. Vodeća je bila Hrvatska demokratska zajednica. Kad kažem "nacionalistička" ja ne mislim da je to neka negativna konotacija sama po sebi. Nacionalizam nije neka negativna pojava. Negativan je šovinizam, mržnja prema drugim narodima. Ta stranka se u startu deklarirala, odnosno pokazala kao šovinistička. Srpska demokratska stranka formirana je kao reakcija na Hrvatsku demokratsku zajednicu. I ona je pokušala samo da zaštiti srpske nacionalne interese. Prvi predsednik Srpske demokratske stranke bio je doktor Jovan Rašković. On je vrlo jasno izložio programsku orijentaciju Srpske demokratske stranke u tri reči, skoro: ako opstaje Jugoslavija kao federalna država, Srpska demokratska stranka je za život Srba u Hrvatskoj kao i do tada, kao ravnopravnih građana i konstitutivnog naroda. Ne traži nikakvu autonomiju u okviru Hrvatske. Ako se Jugoslavija pretvori u konfederaciju, Srpska demokratska stranka zahteva teritorijalnu srpsku autonomiju u okviru Hrvatske na područjima gde Srbi žive u većini, a ako se Hrvatska otcepi od Jugoslavije, Srpska demokratska stranka ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelj, sad ću da vas zaustavim budući da ste odgovorili na pitanje kada je stranka formirana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali ja sam pre toga postavio pitanje, citirajući ova dva paragrafa, gospodine Robinson i šta su saznanja gospodina Šešelja u vezi sa ovakvim kvalifikacijama jedne i druge stranke i suština zalaganja jedne i druge stranke.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Očigledno je ta formulacija ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelj, nemojte da govorite kada ja govorim. Gospodine Miloševiću, onda je to vaša greška. Nemojte da mu postavljate odjednom tri pitanja. Postavite mu pitanje po pitanje. Ako postavite tri pitanja odjednom, onda će to neminovno da

dovede do preterano dugog odgovora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle da li je jedan od ciljeva koje je doktor Jovan Rašković, prvi predsjednik i osnivač Srpske demokratske stranke izložio prilikom osnivanja stranke, mogao da se nazove šovinistički, antihrvatski ili, na bilo kakav način, neprijateljski prema Hrvatima u Hrvatskoj?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Apsolutno ne. Prvo, supruga doktora Jovana Raškovića je bila Hrvatica, njegova ćerka udata za Hrvata. Drugo, Jovan Rašković na svim skupovima na kojima je govori, o a ja sam nekima prisustvovao, neke sam pratio preko medija, on je insistirao da Srpska demokratska stranka i srpski narod nisu protiv Hrvata, nisu protiv hrvatskog naroda, nisu protiv Hrvatske, da su Srbi isključivo protiv ustaša. I to je neprekidno ponavljao skoro na svakom mestu gde je govorio. To celokupna javnost, pretpostavljam i danas pamti. Isključivo protiv ustaša, a ustaše, to su hrvatske fašiste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To da je govorio da je protiv ustaša, a ne protiv Hrvata, protiv Hrvatske i protiv hrvatskog naroda, toliko puta je ponovio i toliko puta je svako mogao da vidi na televiziji da to zaista niko ne može osporiti. A da li vi imate saznanja o tome, eto ovde se vidi, sad ste i vi objasnili kako je osnovana HDZ, kako je osnovana Srpska demokratska stranka, da li se sećate za koga je većina Srba u Hrvatskoj glasala na tim prvim višestranačkim parlamentarnim izborima iz aprila-maja 1990. godine?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Većina Srba u svojoj naivnosti je verovala da Tuđman neće pobediti na izborima, da će pobediti politika bratsva i jedinstva Srba i Hrvata koja je pola veka intenzivno propagirana i oficijelno, a i u narodu u priličnoj meri prihvatana i većina Srba se opredelila za bivši Savez komunista odnosno Stranku demokratskih promena Ivice Račana. Jedan značajan broj Srba je glasao i za Socijalističku partiju Hrvatske koju je formirao Boro Mikelić. Posle tih izbora Srpska demokratska stranka je osvojila samo pet poslanika u Saboru Hrvatske dok je Srba u drugim strankama možda bilo još petnestak, ja ne znam tačan broj, ali bilo ih je i u Račanovoj stranci, bilo ih je možda i još u nekim drugim. Dakle, Srbi

nisu verovali da će Tuđman pobediti, mislili su da će pobediti neka demokratska opcija, nacionalno tolerantna opcija, to im je bilo najvažnije i oni su se opredeljivali u tom smislu za različite političke partije od kojih su očekivali opciju tolerancije u političkom životu Hrvatske nakon izbora. Tek nakon pobjede Franje Tuđmana i nakon obnavljanja tog ustaškog poretka u Hrvatskoj, Srbi počinju masovno da se zbijaju oko Srpske demokratske stranke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U vezi sa ovom strankom za koju je većina Srba na tim prvim višestranačkim izborima u Hrvatskoj glasala, SKHSDP, da li je članstvo i rukovodstvo bilo takvog sastava da je nesumnjivo bilo hrvatske nacionalnosti?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, ogromna većina je bila hrvatske nacionalnosti, ali bilo je i Srba. Iz te partije je bio potpredsednik Sabora, jedan Srbin, ne mogu mu se sad tačno setiti imena, ali to vam je pozdana informacija. On je posle podneo ostavku kad je Sabor zauzeo izrazito antisrpski kurs. Ali iz Račanove stranke, koliko me sećanje služi, je bio i Srbin potpredsednik Sabora nakon prvih izbora. I ne dugo posle toga je podneo ostavku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se može reći da, u stvari, na tim prvim višestranačkim izborima u Hrvatskoj, većinski Srbi uopšte nisu glasali na nacionalnoj osnovi ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... već isključivo na političkom opredeljenju stranaka za koje su glasali.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, to je tačna interpretacija. Srbi nisu glasali za svoju stranku kojoj ovde stoji kvalifikacija da je nacionalistička, mada takve kvalifikacije nema za Hrvatsku demokratsku zajednicu, što govori o pristrasnosti onoga koje tu formulaciju ovde uveo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je, takođe, činjenica koju očigledno ne treba dokazivati. A recite ...

TUŽILAC NAJS: Ovde ima mnogo komentara i pitanja su, zapravo,

sugestivna. Na Sudu je da vidi da li će to da bude od koristi i da li želi da disciplinuje optuženog. Ako pogledate poslednja tri pitanja, videćete, evo šta tu kaže: "Može li da se kaže ..." ili "Na osnovu toga, glasano je ovako ..." Na ovakva pitanja neće da se dobije efikasan odgovor i vrlo je teško na vreme da se shvati šta se tačno kaže kako bi mogao da se iznese prigovor.

SUDIJA ROBINSON: Jesu li to sporna pitanja, gospodine Najs (Nice)

TUŽILAC NAJS: Ne mogu da kažem da li je to sada sporno ili ne. Jasno je da ću njima detaljno da se bavim.

SUDIJA ROBINSON: Uopšteno gledajući, ja obično previdim sugestivna pitanja ukoliko se ne odnose na kontraverzna pitanja u ovom suđenju.

TUŽILAC NAJS: Kako želite.

SUDIJA ROBINSON: Ali gospodine Miloševiću, kroz to smo već nekoliko puta prošli, kad počnete pitanje sa "nije li jasno da..." ili "nije li istina da ...", onda će to gotovo neizbežno da dovede do sugestivnog pitanja, a to ovde nije dozvoljeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Robinson. Gospodine Šešelj, šta je ovakvo izborno opredeljenje, evo sasvim neutralno pitanje, većine Srba iz Socijalističke Republike Hrvatske govorilo o njihovom odnosu prema Hrvatskoj, prema Hrvatima i prema SFRJ?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: To govori da su Srbi bili lojalni građani Republike Hrvatske kao federalne jedinice u Jugoslaviji. To govori da su Srbi želeli građansku državu nakon slamanja komunističkog režima posle prvih demokratskih izbora i da su očekivali tu državu građana. A rezultati izbora mogu da pokažu koliko su Srbi bili iskreno razočarani ishodom obnavljanja demokratije i višepartijskog sistema.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi, koliko puta i kada ste bili u Kninu 1990. godine?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: 1990. godine, koliko me sećanje služi, dva puta sam bio u Kninu: jednom je to bilo krajem avgusta ili početkom septembra 1990. godine, a drugi put negde u decembru 1990. godine, ne bih vam mogao tačne datume navesti, ali mislim najmanje dva puta sam bio u Kninu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite koga ste sretali i s kim ste razgovarali u ta dva navrata kad ste 1990. godine bili u Kninu?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa sretao sam veliki broj istaknutih srpskih političkih aktivista, u prvom redu imao sam susrete sa Milanom Babićem, prvo predsednikom opštine Knin, a posle i predsednikom Autonomne Oblasti Krajina. Sretao sam se sa Milanom Martićem koji je bio prvo šef policije u Kninu, a posle toga je bio ministar unutrašnjih poslova Autonomne Oblasti Krajina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta je bila sadržina tih razgovora koje ste imali s njim?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Prvo, razgovarali smo o opštim pitanjima sudbine srpskog naroda. Oni su mi govorili o detaljima maltretiranja, mučenja Srba, hapšenja, privođenja, ugrožavanja. U nekoliko navrata hrvatska policija je upadala u policijske stanice u srpskim područjima, u većinskim srpskim područjima, otimala oružje i tako dalje. Srbi su se osećali ugroženim, počeli su da drže noćne straže, organizovali su, takozvane, balvanske prepreke odnosno barikade na putevima kako bi sprečili iznenadne upade, kako bi sprečili da im se desi ono šta se desilo 1941. godine, kada su ustaše iznenada upale i ubijale sve živo u srpskim područjima. Milan Babić je krajem avgusta ili početkom septembra me zamolio ako je moguće da Srpska radikalna stranka okupi dobrovoljce koje bi poslala u ispomoć, pošto su ljudi iscrpljeni danonoćnim dežuranjem na barikadama. Ja sam obećao da ću to uraditi. Po povratku u Beograd, organizovao sam upis dobrovoljaca u centralnoj beogradskoj ulici, u ulici Kneza Mihaila. Vaša policija me je uhapsila i osudila na 15 dana zatvora zbog toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite da li imate saznanja u vezi sa proglašenjem SAO Krajine sa aspekta paragrafa 97 koji ću sada da vam pročitam, gde piše: “Dana 21. decembra 1990. godine hrvatski Srbi u Kninu objavili su stvaranje Srpske Autonomne Oblasti i proglasili svoju nezavisnost od Hrvatske.”

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa koliko se ja sećam, nije već tada proglašena nezavisnost Srpske Autonomne Oblasti od Hrvatske, jer sam naziv “Srpska Autonomna Oblast” govori da je to oblast unutar Hrvatske. Posle kad je proglašena Republika Srpska Krajina, onda je to značilo definitivno odvajanje od Hrvatske federalne jedinice. Ali ta Srpska Autonomna Oblast je zaista proglašena u decembru 1990. godine i mislim da je za prvog predsednika već tada izabran Milan Babić.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovaj Ustav Hrvatske, novi, koji je nazvan “Božićni ustav” s obzirom da je 22. decembra 1990. godine donet, šta je bio smisao definisanja u njemu sada, dakle, u Ustavu, položaja srpskog naroda kao konstitutivnog naroda u Hrvatskoj pre toga i kakav je bio smisao ukidanja tog položaja, da li tu možete da napravite paralelu s obzirom na ta dva istorijska momenta?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Proglašenje Srpske Autonomne Oblasti Krajina bio je neposredan odgovor srpskog naroda na predstojeće proglašenje Ustava Hrvatske koje je već bilo zakazano. Definitivan tekst Ustava je bio utvrđen, dakle nije bilo mogućnosti više nikakvih promena, pred katolički Božić u decembru 1990. godine. Srbi su, dakle, na ukidanje svojih egzistencijalnih prava, na ukidanje svog statusa konstitutivnog naroda u hrvatskoj federalnoj jedinici odgovorili proglašenjem Srpske Autonomne Oblasti Krajina. Dakle oni su proglasili svoju teritorijalnu autonomiju kao odgovor na ukidanje statusa konstitutivnog naroda do koga je došlo jednostrano. Hrvatski Sabor po prethodnom Ustavu nije imao pravo da većinskim preglasavanjem, majorizacijom, ukida status Srbima, ukida status konstitutivnog naroda. To Hrvatski Sabor nije imao pravo da uradi bez saglasnosti srpskih političkih predstavnika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali još samo jednu činjenicu, u ovoj tački 97 kaže da su Srbi proglasili svoju nezavisnost od Hrvatske tada. Da li je tačno da su Srbi u Hrvatskoj, Krajišnici dakle, 21. decembra 1990. godine proglasili nezavisnost od Hrvatske?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ja vam ne mogu sada tačno citirati taj akt koji je bio proglašen, ali pošto je bila proglašena Srpska Autonomna Oblast, onda to nije bila prava nezavisnost, onda je to proglašenje teritorijalne autonomije. Ali su Srbi, kao uslov ostajanja u Hrvatskoj, uvek postavljali vraćanje statusa konstitutivnog naroda. Dakle, bez vrćanja statusa konstitutivnog naroda, Srbi su jasno stavili do znanja da neće ostati u sastavu Hrvatske. Mislim da je to suština.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je suština, ali oni, kad su proglasili autonomiju, nisu proglasili nezavisnost.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ja mislim tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li to bilo jasno?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste prilikom svojih boravaka u Krajinu imali prilike da vidite te barikade na prilazima, te balvane na prilazima srpskim naseljima?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da. Video sam te balvane, video sam barikade, video sam ljude koji su čuvali stražu na tim barikadama. Poneko od njih je imao oružje, ali većina nije imala oružje. To su, u stvari, bili zastareli tipovi oružja, uglavnom iz magacina Teritorijalne odbrane. To su one stare puške M-48 koje je armija već uveliko povukla iz svog naoružanja. Bilo je pušaka tipa "Tompson" (Thompson) iz Drugog svetskog rata što je bila američka vojna pomoć odmah posle Drugog svetskog rata, takođe davno povučeno iz naoružanja i tako dalje. Ali kod Srba sam svuda video veliku zabrinutost i strah od predstojećih događaja. Srbi su bili svuda na prostoru Krajine uplašeni od narednih namera novoh hrvatskog režima Franje Tuđmana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta je vama navedeno tada kad

ste to videli, putovali tamo, boravili tamo, šta vam je navedeno kao razlog za postavljanje tih barikada?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa već se desilo mnogo incidenata, već su mnogi Srbi bili maltretirani, nelegalno hapšeni, tučeni, već je bilo raznih provokacija u natpisima. Na primer, na pravoslavnoj crkvi u Zagrebu je ucrtano krupno slovo "U" što je simbol ustaškog pokreta iz Drugog svetskog rata. Bilo je mnogo poruka da Srbima nema opstanka u Hrvatskoj, da moraju da se sele, da će sami da se isele ili će putovati zaklani Savom do Beograda i tako dalje. Bilo je, dakle, na sve strane velikih provokacija, incidentata, tuča, batinanja i već je život, u izvesnom smislu, bio nepodnošljiv.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To što ste rekli ili će putovati zaklani Savom do Beograda, da li je to radila njihova mašta ili je to bilo nešto čega su se oni sećali?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne, to im je evociralo sećanje na Drugi svetski rat kada su zaista hrvatske ustaše veliki broj Srba zaklale i bacale u reku Savu, čak na njih lepili natpise da je to meso za Bajlonijevu pijacu u Beogradu, jer se u Beogradu reka Sava uliva u reku Dunav.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U vezi s tim barikadama, da li se postavljanje barikada, to što ste vi videli, dakle, svojim očima, barikada od balvana oko vlastitih kuća i naselja prema onome što ste vi na licu mesta mogli da vidite, može smatrati sredstvom napada na nekoga ili sredstvom odbrane od nekoga?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Barikade mogu biti isključivo sredstvo odbrane, ne mogu biti nikakav akt agresije. Onaj ko postavlja barikade i ušanči se za barikadama, brani se od nekoga. Očekuje od nekog napad i brani se od tog napada, priprema se za taj napad.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi, gospodine Šešelji, na čiji ste poziv, ako je bilo takvog poziva i zašto došli u Krajinu početkom maja 1991. godine?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa to je bilo krajem aprila 1991.

godine, došao sam na poziv Milana Babića. Milan Babić je organizovao veliki marš Srba od Korenice na Plitvice. Mesec dana ranije ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta je bio razlog i smisao marša Srba na Plitvička jezera?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Plitvice su većinsko srpsko mesto i tamo su Srbi držali policijsku stanicu. Mesec dana, otprilike mesec dana ranije, hrvatski policijski specijalci su napali na Plitvice, došlo je do incidenta, do krvoprolića, to je dovelo do intervencije Jugoslovenske narodne armije, ona je došla da bi smirila sukob, ali Srbi su bili ubeđeni da Jugoslovenska narodna armija tu, zapravo, drži stranu Hrvatima, fa nije vratila sve u početni položaj, u početne pozicije, nego da je svojim prisustvom na izvestan način sankcionisala ono šta su Hrvati nelegalnim napadom postigli. To je bio protest Srba protiv hrvatskih policijskih napada na njihova područja, ali i izvestan vid protesta i protiv JNA zbog njene prividno neutralne pozicije, ali zapravo pozicije koja je pomagala Tuđmanovom režimu, a protiv srpskih interesa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad kažete "to je bio protest", mislite na sam marš na Plitvice?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: To je miran marš, bez oružja u kome je učestvovalo više hiljada, možda i desetina hiljada Srba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I šta se desilo tom prilikom?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa krenuli smo u taj marš, pored mene je išao Milan Babić, išla je Ljubica Šolaja koja je tada bila na funkciju predsednika Srpske demokratske stranke Krajine i mi smo nailazili putem na sedam vojnih barikada, sedam vojnih prepreka. Sedam puta nas je preprečila vojska sa borbenim vozilima sa oružjem na gotovs, sa teškim mitraljezima iz kojih su se videli da vire redenici puni bojeve municije. Milan Babić se uplašio, izgubio se negde na začelju kolone i, spontano, ja sam počeo da predvodim taj marš. Nekako su ljudi imali poverenja u mene. Ja sam nalazio načina da zaobiđemo sedam vojnih prepreka. Nekad ispod puta, nekad iznad puta, nekad drskošću, među sama borbena vozila smo prolazili,

srećom nije bilo pucnjave, došli smo na Plitvice i opkolili štab generala Andrije Rašete koji je bio na Plitvicama. Onda se pojavio jedan oficir koji je tražio da pregovaramo. U ime tih demonstranata ja sam otišao na pregovore i zahtevao od generala Rašete da nas pusti da mirno prođemo kroz Plitvice, a ja sam mu garantovao da neće biti nikavog incidenta i nikakvog sukoba sa vojskom. Tako se i desilo, demonstranti su prošli mirno kroz Plitvice, bilo je pevanja pesama, bila je i poneka parola, ali pravog incidenta nije bilo, tek tada su pristigli Milan Babić i Ljubica Šolaja. Tako je taj marš završen.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelji, zaustavio sam vas. Pitanje je bilo ko je bio tamo i vi ste na to pitanje odgovorili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sada ste pomenuli da je Ljubica Šolaja bila predsednica Srpske demokratske stranke.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, prethodno je došlo do sukoba između Milana Babića i Jovana Raškovića, došlo je do rasepa u Srpskoj demokratskoj stranci, ne znam tačno kog datuma, međutim kad je proglašena Srpska Autonomna Oblast Krajina, onda je za tu Srpsku Autonomnu Oblast Krajina konstituisana Srpska demokratska stranka na čijem čelu je bila doktor Ljubica Šolaja?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, je li to znači da je Babić praktično smenio Raškovića?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa jeste, među njima je stalno bilo sukoba i na kraju je on praktično smenio Raškovića. Mislim da je još neko vreme Rašković ostao da figuriše kao predsednik ostatka Srpske demokratske stranke, mislim da su još neko vreme funkcionisala dva krila Srpske demokratske stranke koja jedno drugo nisu priznavala, ali to Raškovićevo krilo je ubrzo zamrlo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znate nešto o tom odnosu i zašto je takav odnos zauzet prema Raškoviću koji je bio osnivač Srpske demokratske stranke?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa Milan Babić je zamerao Raškoviću

da je suviše mekane orijentacije. Babić je bio jedna kruta, čak moglo bi se reći, dogmatska ličnost, a Rašković je kao psihijatar, čak i svojim partijskim saradnicima često pristupao kao psihoterapeut. Ali sukobi su uglavnom bili lične prirode i ne bih mogao da vam kažem sve detalje tih sukoba. Ja sam svojim pojavljivanjem tamo pokušao da utičem na smirivanje, a ne na razbuktavanje sukoba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite kada su sa prostora Hrvatske u Srbiju počele da pristižu izbeglice?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Odmah po Tuđmanovom preuzimanju vlasti, a to je bio negde maj-jun 1990. godine, prve izbeglice su počele da dolaze u Srbiju. I dolazak izbeglica je bio sve masovniji, jer su od Srba nove hrvatske vlasni zahtevale da potpisuju izjave lojalnosti, zatim, pored državljanstva koje je ranije postojalo, uveli su instituciju takozvane "domovnice". Domovnica je neki dodatni dokument koji ranije nije postojao, a koji se morao izvaditi u Ministarstvu unutrašnjih poslova da bi se na osnovu te domovnice dokazivala građanska prava, uključujući pravo na zaposlenje, pravo na penziju i sve ostalo. I mnogi Srbi, jednostranom odlukom vlasti, su ostajali bez te domovnice iako su želeli da je dobiju. A mnogi nisu hteli ni da je traže, imajući u vidu da je to izum te nove vlasti koju su smatrali ustaškom. Zatim, mnogu Srbi su otpušteni sa posla ako su bili u državnoj službi, u javnim ili društvenim preduzećima, mnogi Srbi iz posebno neuralgičnih zona bežali su od incidenata koji su se već pojavljivali. U prvo vreme bežali su Srbi koji su imali nešto novca, koji su mogli da se snađu u Beogradu i drugim delovima Srbije, a onda je masovno počela da beži i sirotinja. Manji broj Srba ...

SUDIJA ROBINSON: Mislím da ste odgovorili na pitanje. Odgovorili ste na pitanje. Gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: O kom broju Srba govorite, gospodine Šešelj?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Manji broj Srba je živeo na području Autonomne Oblasti Krajina, Autonomne Oblasti Zapadna Slavonija i Autonomne Oblasti Istočna Slavonija, Baranja i Zapadni Srem. Veći

broj Srba je živeo u unutrašnjosti hrvatske federalne jedinice u velikim gradovima, poput Zagreba, Rijeke i drugih. Možda u celoj Krajini je živelo oko 300.000 Srba, a u ostatku Hrvatske živelo više od 400.000 Srba. Po popisu stanovništva iz 1991. godine, te su brojke. Zatim, živelo je oko 300.000 takozvanih Jugoslovena, ljudi koji su se na popisu izjašnjavali kao Jugosloveni, tu je bilo ljudi iz mešovitih brakova, ali zaista i veliki broj Srba među njima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I šta se desilo sa Srbima koji nisu živeli u Krajini, oni su živeli širom Hrvatske, dakle u onim područjima gde se čak ni ovde ne tvrdi da je bilo bilo kakvih sukoba. Šta se desilo s tim Srbima.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Tamo nije bilo nikakvih oružanih sukoba, ali su Srbi bili toliko šikanirani, maltretirani da su skoro svi izbegli u Srbiju, a neki u inostranstvo. Ostao je veoma mali broj da živi pod Tuđmanovim režimom u Hrvatskoj. Sigurnim su se samo osećali ovi Srbi na prostorima ovih svojih samoproglashenih autonomnih oblasti, kasnije Republike Srpske Krajine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi, da li ste se vi u okviru svoje stranke organizovali tada da pomognete izbeglicama i uopšte, da li je tada u Srbiji bila jedna velika aktivnost da se pomogne tim izbeglicama.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa u Srbiji je postojala aktivnost ka pomaganju izbeglicama. Mi smo negde početkom 1991. godine formirali takozvani "Krizni štab" u Srpskoj radikalnoj stranci čiji je cilj bio da se pomogne izbeglicama, da se traže prazni nekorišćeni stanovi, da se izbeglice useljavaju u napuštene kuće, takvih je bilo dosta po Srbiji, naravno uz saglasnost vlasnika i taj naš Krizni štab, nakon izbivanja rata, je preformulisan u "Ratni štab", a onda se bavio prikupljanjem dobrovoljaca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li je ta, da li je to sve što je bilo sadržina Kriznog štaba, rada Kriznog štaba?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Krizni štab se isključivo bavio human-

itarnim poslovima, prikupljanjem hrane, odeće za izbeglice, pronalaženjem smeštaja, najčešće kolektivnog smeštaja. Pronalazili smo razna odmarališta koja su bila zapuštena, godinama nisu radila ... Znete, nekad su sindikalna prava u bivšoj komunističkoj Jugoslaviji, kakav god da je bio režim, sindikalna prava su bila prilično velika i bilo je mnogo tih radničkih odmarališta. Mi smo, dakle, to pronalazili, organizovali smeštaj i tako dalje, nailazili često i na saradnju lokalnih vlasti po tom pitanju. Cela Srbija je stala na noge da se pomogne tim srpskim izbeglicama, koliko je ko mogao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, objasnite malo, malo bliže šta je, prema onome šta ste vi znali, šta znate o tom, tom potpisivanju izjava o lojalnosti Hrvatskoj iz tog vremena. Želim da to objasnite malo bliže zbog toga što su se ovde pojavile tvrdnje da se u Srbiji neko primoravao da potpisuje izjave o lojalnosti i tako dalje. Prema tome, šta znate o tim izjavama lojalnosti u Hrvatskoj, domovnicama i slično?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Uvođenje tih izjava o lojalnosti je jedna vrsta diskriminacionog akta. To u Srbiji nikad nije rađeno. To je uveo Tuđmanov režim u Hrvatskoj, pripadnici hrvatske nacionalnosti su se odmah odazvali i masovno potpisivali. Kod Srba je bilo različitih stavova, neki su potpisivali, neki su hteli da potpišu pa im nije dato, a neki su odbijali da potpišu jer nisu hteli da budu lojalni jednom režimu. Nisu oni dovodili u pitanje lojalnost Republici Hrvatskoj kao federalnoj jedinici u Jugoslaviji, nego Tuđmanovom režimu koji je poprimao sve izraženije ustaško-fašističke karakteristike.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste pomenuli da ste znali za mere pritiska na Srbe u Hrvatskoj, pa napravite paralelu između onoga šta ste vi znali o merama koje su preduzimate kao mere pritiska na Srbe u Hrvatskoj i onoga šta su vama, s obzirom da ste imali Krizni štab za pomoć izbeglicama, o tome govorile izbeglice koje su u to vreme masovno dolazile iz Hrvatske.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Svedočenja tih izbeglica su bila stra-

hovita. Zapanjujuća. Kroz šta su sve prolazili i kako su ih maltretirali, pod kakvom su psihozom straha živeli, mnogi od njih su bili fizički maltretirani što znači podvrgavani batinanju, nigde nisu smeli da kažu da su Srbi, atmosfera straha širom Hrvatske je bila zapanjujuća. Niko u srpskom narodu nije očekivao da se može ponoviti ona atmosfera iz vremena fašističkog režima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su, po vašim saznanjima, Srbi, bilo pojedinci, bilo kao narod, kao nacionalna zajednica ili kao neka udruženja, organizacije ili na bilo koji drugi način, dali bilo kakav povod za takav odnos prema njima u Hrvatskoj u to vreme kada je počeo pritisak, kada počinje talas izbeglica da dolazi u Srbiju?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Apsolutno nikakvog povoda nije bilo. Srbi nisu imali nikakve svoje posebne organizacije, ni političke partije, ni kulturna društva. Kulturno društvo "Prosveta" je osnovano tek negde 1990. godine koje je bilo srpsko nacionalno kulturno društvo. Pre toga Srbi nisu imali nikave nacionalne institucije ili organizacije u Hrvatskoj. Oni su potpuno prihvatili pravni poredak Hrvatske, stalno naglašavam, kao federalne jedinice u Jugoslaviji. Nikad nisu dovodili u pitanje Hrvatsku u njenim tadašnjim granicama ukoliko Hrvatska ostaje federalna jedinica u Jugoslaviji. Ta ravnoteža političkih snaga na neki način njima je njihove interese zadovoljavala i svi su, na različite načine, učestvovali u političkom životu Hrvatske, u društvenom životu i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pomenuli ste maločas dobrovoljce koje je od vas tražio Milan Babić. Da li vam je on obrazložio zašto je tražio dobrovoljce i da li ste vi poslali dobrovoljce?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: On je obrazlagao da su ljudi koji dežuraju na tim barikadama već premoreni, da je reč o velikom prostoru koji treba, na neki način, zaštititi, da bi im dobro došla ispomoć dobrovoljaca iz Srbije, a da bi ti dobrovoljci iz Srbije dodatni moral uneli tim ljudima, koji bi shvatili da nisu ostavljeni na cedilu. Međutim, na povratku u Beograd kako sam bio uhapšen zbog organizovanja potpisivanja, upisivanja dobrovoljaca za ulazak u Knin, do

tog slanja dobrovoljaca cele 1990. godine nije došlo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite kada je Srpska radikalna stranka prvi put poslala dobrovoljce u Krajinu?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Negde u aprilu mesecu bio je jedan miting u Borovu Selu u Istočnoj Slavoniji i na taj miting me je pozvao Vukašin Šoškoćanin koji je, možda, bio predsednik mesne zajednice, ali, u svakom slučaju, komandant Teritorijalne odbrane Borova Sela. On me je pozvao da prisustvujem mitingu, a onda smo zajedno obišli barikade koje su postavljene na svim komunikacijama oko sela kojima su zaštićena i druga srpska sela, nekada skoro isključivo srpska sela u toj oblasti i koji su, takođe, bili izloženi raznim incidentnim situacijama i šikaniranjima od strane hrvatske policije i takozvanog "Zbora nacionalne garde", paravojne jedinice koju je formirao Tuđmanov režim. Mi smo obišli nekoliko tih barikada i on me je zamolio da Srpska radikalna stranka pomogne da sa jednim brojem dobrovoljaca doprinese tom čuvanju mira i bezbednosti, a žalio mi se da je upravo sezona poljskih radova u punom jeku, april mesec je vreme intenzivnog okopavanja kukuruza, na primer i da ti ljudi ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam, gospodine Šešelj. Hvala vam. Odgovorili ste na pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ako sam ja dobro razumeo, vi ste otišli u Borovo selo na poziv komandanta Teritorijalne odbrane Borova sela, Šoškoćanina ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... a onda ste i dobrovoljce poslali na njegov poziv.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da. Poslali smo 15 ili 16 dobrovoljaca, da vam iskreno kažem ne mogu tačno da se setim, da li 15 ili 16. I pored tih naših dobrovoljaca bio je još jedan dobrovoljac iz Srpske narodne obnove Mirka Jovića, jedan jedini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li, s obzirom na to što ste bili tamo i saznanja koja imate, da li možete da objasnite kako je došlo do sukoba u Borovu selu početkom maja 1991. godine?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Krajem aprila došlo je do pregovora između srpskih lokalnih vlasti i hrvatskih lokalnih vlasti. I dogovoreno je da se uklone barikade sa puteva, da se razvija atmosfera poverenja. Hrvati su garantovali da sa njihove strane neće dolaziti ni do kakvih napada, ni do kakve policijske intervencije, do slanja pripadnika Zbora nacionalne garde i tako dalje. Usaglašen je, kao jedinstven, stav da se pristupi mirnom razrešavanju svih problema. Barikade na putevima su tada uklonjene ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Šešelji, ti pregovori, razgovori, to se sve dešavalo, koliko vi objašnjavate, krajem aprila i to se sve dešavalo na lokalnom nivou, između mesne zajednice Borova Sela i opštine ili, između koga se to dešavalo?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Između lokalnih hrvatskih vlasti, da li Osijeka, da li Vukovara i tako dalje, ne bih mogao da vam preciziram. Ali rezultat tog sporazuma bio je uklanjanje svih srpskih barikada na komunikacijama prema srpskim selima. Dobrovoljci su se povukli, njih ukupno 16 u Dom kulture u centru Borova Sela. Barikada više nigde nije bilo. Bila je jedna opuštена, normalna životna atmosfera, dobrovoljci su već razmišljali o povratku za Beograd. Iznenada, 2. maja došli su hrvatski policajci, pripadnici Zbora nacionalne garde i Kurdi, plaćenici, autobusom jednim ili dva, ne znam tačno, upali su u Borovo Selo i pri izlasku iz autobusa odmah su otvorili vatru, počeli da pucaju. I pred Domom kulture ubili su Vojislava Milića, to je bio jedini dobrovoljac Srpske narodne obnove. Mada je predsednik Srpske narodne obnove Mirko Jović davao izjave da se 700 dobrovoljaca njegovog odreda "Dušan Silni" bori u Borovu Selu i tako dalje, to su sve bile izmišljotine, jedan jedini je bio. I on je poginuo bez oružja u rukama čim su prispeli Hrvati naoružani do zuba. Ostali dobrovoljci su se brzo snašli i otvorili vatru. Priskočili su i meštani na oružje i porazili hrvatske napadače. Po našim saznanjima, bilo je više od 30 poginulih hrvatskih napadača. Hrvati su priznali samo pet-

naestak žrtava, iz čega mi izvlačimo zaključak da su ostatak bili Kurdi koji kad poginu uopšte nisu prijavljivani u hrvatske gubitke, nego su negde netragom sahranjivani, Hrvati su rešavali svoje probleme ... Ja znam da se kod poginulih Kurda nalazilo lažnih novčanica ili starih nevažećih novčanica još iz vremena Nezavisne Države Hrvatske, Hitlerovih rajhs-maraka i tako dalje. Posle nekoliko sati borbe intervenisala je jedinica Jugoslovenske narodne armije, ušla u Borovo selo, dovela do prekida oružanog obračuna, hrvatski napadači su se povukli, poneli svoje mrtve i situacija je na taj način smirena. Naravno, Srbi su ponovo obnovili barikade ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Šešelji. Hvala vam, sledeće pitanje, molim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nakon tog slučaja ste nastavili da šaljete dobrovoljce.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne odmah, do novog slanja dobrovoljaca došlo je u toku leta. Ova srpska pobeda u Borovu Selu silno je odjeknula u celom srpskom narodu. I dobrovoljci Srpske radikalne stranke su stekli veliki ugled, iako nisu svi učestvovali u borbama koji su se tamo zatekli, neku su se potpuno bez oružja zatekli u kafićima u selu i tako dalje i samo gledali da se sklone, ali većina je postigla tu veliki ugled i u toku tog leta, kad je već došlo do direktnih sukoba između JNA i Tuđmanovih paravojnih formacija kroz napade na kasarne JNA, kroz ubistva oficira, otimanje oružja iz vojnih skladišta i tako dalje, nekoliko viših oficira JNA dolazilo je u sedište Srpske radikalne stranke i samnom su razgovarali o daljem okupljanju dobrovoljaca i njihovom slanju u jedinice Jugoslovenske narodne armije koja je imala velikih problema sa mobilizacijom rezervnog sastava, jer su prozapadne političke partije vodile kampanju protiv mobilizacije pod izgovoro da je to komunistička vojska, a, na žalost, JNA je još zadržavala naredbom ministara odbrane Veljka Kadijevića, još je zadržavala crvene petokrake na svojim uniformama, što je celom srpskom narodu strašno smetalo. Onda je održan u sedištu Udruženja Srba iz Hrvatske, u Cvijićevoj ulici, sastanak na kome su bili neki oficiri i u kome su bili predstavnici skoro svih opozicionih

političkih partija. Ispred Srpske radikalne stranke bio sam ja, ispred Srpskog pokreta obnove, koliko me sećanje služi, Milan Komnenić, ispred Demokratske stranke, tada je bio predsednik Mićunović, a kasnije Đinđić, bio je Gojko Đogo, to sam apsolutno siguran i ispred Srpske narodne obnove bio je Mirko Jović. Sve su stranke bile kategorički za to da se pomogne ugroženim Srbima na prostoru hrvatske federalne jedinice i da se pomogne Jugoslovenskoj ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam, gospodine Šešelj. Odgovor je bio predug.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde je vrlo često pominjano postojanje vaših jedinica. Vi sada govorite o slanju dobrovoljaca. Do sada ste rekli da ste dobrovoljce poslali u Teritorijalnu odbranu i u JNA. Da li ste gde drugo slali dobrovoljce i da li ste vi formirali svoje jedinice?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne. Nikada nisam formirao nikakve svoje jedinice. Na ovom sastanku postignut je dogovor svih opozicionih političkih partija sa oficirima JNA, da se organizuju dobrovoljci i upute u JNA, a JNA je odvojila jednu posebnu kasarnu u Bujanju potoku nadomak Beograda, kao sabirni centar za dobrovoljce.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, da li je to šta ste sad objasnili rezultat sastanka predstavnika, odnosno te grupe oficira JNA koja je bila na tom sastanku i predstavnika političkih stranaka koje su uzele na sebe da upućuju dobrovoljce u JNA?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, to je direktan rezultat toga sastanka. Samo s tom razlikom što je Srpska radikalna stranka jedina dosledno poštovala rezultate tog sastanka. Ostale stranke nisu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Objasnite sada, jer je to veoma bitno s obzirom na tvrdnje o vašim jedinicama, o vašim paravojnim formacijama i tako dalje, kakav je bio status vaših dobrovoljaca u JNA, objasnite, dakle, precizno, jesu li oni imali dokumenta JNA, jesu li nosili uniforme JNA, jesu li, dakle, tretirani kao bilo koji drugi građanin, dobrovoljac koji se prijavljuje u skladu sa zakonom, u JNA?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Dobrovoljci Srpske radikalne stranke su bili svi vojnici JNA, imali su vojne knjižice. U te vojne knjižice njima je upisivani ratni staž, dobijali su vojničke plate, koliko god da su bile male te plate, one su deljene, dobijali su od JNA. Kad bi poginuo dobrovoljac, sahranjivan je po ceremonijalu JNA, dolazila je počasna jedinica mesnog garnizona, vršila počasnu paljbu, preko kovčega je išla jugoslovenska zastava, a ne srpska ili radikalska, JNA je kompletne troškove sahrane snosila, porodice svih poginulih dobrovoljaca su pravo na penzije regulisale preko JNA, dobrovoljci koji su postajali ratni vojni invalidi regulisali su svoja invalidska prava preko JNA, to su, na žalost, bile male naknade, ali je sve to regulisano, ni jedan slučaj nije ostao neregulisan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo jedno, jedno ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelji, da li je postojala bilo kakva razlika između dobrovoljaca koje ste vi slali i vojnika JNA?

SVEDOK ŠEŠELJ: Razlika nije postojala.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam. Gospodine Miloševiću, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Šešelji, vi ste doktor pravnih nauka, profesor univerziteta i dobro znate Ustav SFRJ i Zakon o narodnoj odbrani. Kakav ste prema tim propisima imali pravni osnov za sve ovo o čemu govorite, imajući u vidu i dobrovoljce i aktivno angažovanje u JNA?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Imali smo veoma dobar pravni osnov i u Ustavu SFRJ i u Zakonu o narodnoj odbrani. Zakon o narodnoj odbrani propisuje, možda ću doslovno citirati: "Pripadnik oružanih snaga je svaki građanin koji se organizovano sa oružjem u rukama bori protiv neprijatelja". Nije se pravila razlika da li je neprijatelj spoljašnji ili unutrašnji, da li je reč o agresiji spolja ili je reč o unutrašnjoj subverziji, napadu na ustavni poredak izvršen vojnom slom, jer je JNA imala zadatak da brani ustavni poredak i od spoljašnje agresije i od unutrašnjeg napada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste da su dobrovoljci vaši postajali pripadnici JNA, imali vojne knjižice u koje su se upisivali sve potrebne i uobičajene činjenice. Te vojne knjižice, ti dokumenti, da li su oni bili identični sa vojnim knjižicama ostalih pripadnika JNA ili je tu bilo ikakve razlike?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Apsolutno identične vojne knjižice, jedne jedine koje su postojale. To smo imali svi mi koji smo služili redovan vojni rok, vojne knjižice koje nam traju do kraja života. Čak i kad nam prestane obaveza za služenje u redovnom sastavu, za služenje u Teritorijalnoj odbrani, ostaje vojna knjižica za razne vidove civilnog služenja.

SUDIJA ROBINSON: Molim vas da pravite pauzu između pitanja i odgovora. Čujem da su prevodioci bez daha, jer pokušavaju da održe ritam sa obojicom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sad će za petnestak minuta moći da odahnu. Gospodine Šešelji, želao sam da to objasnimo. Svi smo mi imali vojne knjižice koje svako dobije kad završi redovni vojni rok. I to su te iste vojne knjižice koje su imali i vaši dobrovoljci.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da. Svi dobrovoljci Srpske radikalne stranke imali su vojne knjižice i svima je u vojnoj knjižici od strane nadležne komande upisan ratni staž.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vrlo dobro. Dakle da li je postojao ijedan element, pošto ste objasnili da su oni, budući dobrovoljci u JNA i postajali time redovni pripadnici JNA kao i svi drugi, da li je postojala bilo kakva razlika između bilo kog vašeg dobrovoljca i drugih pripadnika JNA?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Nikakve razlike nije bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su oni raspoređivani u redovne jedinice JNA?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Oni su raspoređivani u redovne jedinice JNA prema nalogima iz Generalštaba. Nikad se ni ja, ni bilo ko iz Srpske radikalne stranke nismo upuštali u pitanja njihovog raspore-

da, niti određivanja gde će, u kom mestu, biti angažovani. To je bilo direktno odlučivano u JNA. Naše je bilo da okupimo dobrovoljce i da ih uputimo u sabirni centar u Bujanj potoku. Pre upućivanja dobrovoljaca, ja sam im često držao govore, u tim govorima sam politički na njih delovao, da se junački bore na bojnopolju protiv neprijatelja, a i kako treba da postupaju prema zarobljenicima, prema civilima, prema ženama i deci, prema starcima i tako dalje. Oni su striktno dobijali instrukcije koje su u saglasnosti sa odredbama međunarodnog ratnog prava, da se viteški bore na bojnopolju, a krajnje humani da budu prema civilima i ratnim zarobljenicima. Televizijske kamere iz Beograda su snimile nekoliko tih mojih obraćanja dobrovoljcima, postoje mnogi novinari koji su prisustvovali tim ispraćajima, koji mogu posvedočiti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Šešelji, pošto ste slali dobrovoljce u JNA, da li ste u to vreme imali jasnu predstavu, da kažem jasnu svest o tome ko komanduje JNA i da li politički vrh Srbije ima uticaj na JNA?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ja sam bio politički i ideološki protivnik onih koji su komandovali JNA. Ja sam javno, kao narodni poslanik u Skupštini Srbije i napadao Veljka Kadijevića, generala i ministra odbrane. Ja se nisam slagao sa mnogim njihovim potezima, ali je moja građanska dužnost bila u takvoj situaciji da pomognem JNA, jer nikakve druge legalne oružane sile naša država nije imala. Jedno je, dakle, moj politički stav koji je bio pun kritičkih primedbi, čak teških kritika, a, s druge strane, moja dužnost kao građanina je da maksimalno doprinesem odbrambenim naporima zemlje. Rukovodstvo Srbije nije moglo da ima nikakvog značajnog uticaja na JNA. Na JNA je moglo da utiče samo savezno rukovodstvo odnosno Predsedništvo SFRJ i savezna Vlada. Ministar odbrane, general Veljko Kadijević je bio glavni čovek u JNA. Bio je u Vladi Ante Markovića, Hrvata. To je poslednja Vlada SFRJ.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelji, nisam po prvi put čuo da se niste slagali sa nekom institucijom ili sa određenim telom. Da li ste vi po prirodi skloni neslaganju?

SVEDOK ŠEŠELJ: Ja sam opozicionar dugo godina bio. I antikomunistički disident. Šta su to moje prirodne sklonost, znate, teško ja o tome mogu da govorim. Ja sam više sklon da idealizujem svoju i društvenu i političku ulogu nego da se prema njoj kritički odnosim, kao i svaki čovek. Ali, u svakom slučaju, ja sam uvek svoja neslaganja javno iznosio. I nekada u vrlo oštroj formi. Drugo, kao antikomunistički disident, ja sam neprekidno napadao Veljka Kadijevića što se ne uklanja crvena petokraka sa vojnih uniformi. Nama su mobilizacije redovnog sastava propadale zato što ljudi nisu hteli da stave crvenu petokraku. Komunizam je pao u ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam, gospodine Šešelji. Hvala. Gospodine Miloševiću, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sasvim konkretno pitanje iz tadašnjeg vremena, da li su dobrovoljci Srpske radikalne stranke u JNA važili za disciplinovane ili nedisciplinovane?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Prema svim informacijama koje sam ja dobijao od nadležnih komandi JNA, od oficira sa kojima sam kontaktirao, dobrovoljci Srpske radikalne stranke su spadali u najdisciplinovanije i najhrabrije. I slušao sam samo pohvale o njima. Naravno, pojavljivale su se incidentne situacije, ali je JNA tada regovala, ti dobrovoljci su bili odstranjivani iz jedinica, a Srpska radikalna stranka iz svog članstva je isključivala sve one koji bi se ogrešilo o zakone i propise.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate koje bio general Života Panić?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I šta je general Života Panić govorio o dobrovoljcima Srpske radikalne stranke u Jugoslovenskoj narodnoj armiji?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: General Života Panić je prvo bio komandant beogradske armijske oblasti, a onda je postao načelnik Generalštaba. Ja sam bio čak u sukobu, velikom, sa generalom Živo-

tom Panićem i na moje insistiranje on je smenjen. 1992. godine neku sam aferu razotkrio po pitanju snabdevanja i neregularnosti u vezi s tim, ali to nije bitno. Meni je ovde dostavljen deo izjave generala Živote Pnića, to je dokument dostupan javnosti, meni je to ovde dostavljeno iz oslobađajućeg materijala u procesu koji se protiv mene vodi, gde Života Panić izjavljuje direktno, neposredno da su svi dobrovoljci Srpske radikalne stranke bili u satavu JNA.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste objasnili zašto ste se rukovodili da šalžete dobrovoljce u JNA, vrlo kratko, shvatio sam zato što je to bila jedina regularna sila. Jeste tako rekli?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, to je bila jedina regularna sila. Znae, ja sam se bavio teorijskim proučavanjem totalitarnih političkih oblika i levih i desnih. Ja znam prirodu militarizma. Ja sam znao, naučno sam to savladao koliko je opasno formiranje bilo kakvih partijskih vojski. Partijske vojske vode ka fašizaciji, redovno, koliko je opasno formiranje paravojnih formacija koje se pretvaraju u razularene bande i tako dalje. Imali smo mi u ovom ratu i takvih problema, međutim ja sam toga bio u samom startu svestan i pod mojim rukovodstvom Srpska radikalna stranka se nikad u to nije upuštala. Ja se ne mogu zakleti da ni jedan dobrovoljac Srpske radikalne stranke u ovom ratu nije negde ukrao nešto što je moglo u džepove stati i rukama da se odnese, ali sistematske pljačke kod nas nije bilo, kod nas nije bilo ubijanja ratnih zarobljenika i kod nas nije bilo maltretiranja civilnog stanovništva.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Šešelji, koliko je bilo dobrovoljaca Srpske radikalne stranke?

SVEDOK ŠEŠELJ: Pa mi smo onako iz propagandnih razloga možda govorili da ih je bilo oko 30.000, ali ih je, realna cifra oko 10.000.

SUDIJA BONOMI: A kako su oni bili raspoređeni među raznim formacijama JNA?

SVEDOK ŠEŠELJ: Oni su bili direktno uključivani u jedinice JNA. Najveća koncentracija dobrovoljaca je bila do sastava jedne čete, što je otprilike 100 do 120 vojnika. Nigde nije bila ni u jednoj jedinici veća koncentracija dobrovoljaca. Raspoređivani su u razne jedinice i nadležne komande JNA su donosile odluku gde će biti raspoređivane. Neki su dobrovoljci raspoređivani u Istočnoj Slavoniji, na primer, u Vukovaru su bili u sastavu Prve gardijske brigade. Postoji naredba komandanta Prve gardijske brigade o njihovom rasporedu, u Zapadnoj Slavoniji su bili u sastavu Teritorijalne odbrane kojom je komandovao pukovnik Trbojević kao aktivni oficir JNA, avonima su ti dobrovoljci upućivani u zapadni deo Krajine na aerodrom Udbinu i odatle raspoređivani na ličkom ratištu i tako dalje. Sav transport dobrovoljaca organizovala je JNA.

SUDIJA BONOMI: Da li to znači, na osnovu primera koji ste izneli, na primeru Prve gardijske brigade u Vukovaru, da je postojala recimo određena četa koja se isključivo sastojala od dobrovoljaca Srpske radikalne stranke?

SVEDOK ŠEŠELJ: Ne može se reći isključivo, ali, na primer, komandant Gardijske brigade je naredio da odred Teritorijalne odbrane "Leva supoderica" koji je podređen Prvoj gardijskoj brigadi, prepotčinjen, tako, to je vojni termin koji je upotrebljavan da ta jedinica bude mesto gde će se primati dobrovoljci Srpske radikalne stranke. Dakle, tu je dobrovoljaca Srpske radikalne stranke bila većina, ali im je komandant bio kapetan I klase Milan Lančuzanin Kameni koji je bio u Teritorijalnoj odbrani Vukovara i on je meštanim Vukovara. On je kroz taj rat postao i član Srpske radikalne stranke. Rat ga nije zatekao kao člana, ali njemu se tada svidela Srpska radikalna stranka pa se i učlanio.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da li možemo da rezimiramo ovo što ste tiče dobrovoljaca Srpske radikalne stranke, da li ima

nekog izuzetka od onoga šta ste konstatovali i utvrdili da su dobrovoljci vaše stranke isključivo slati tada u JNA?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Nikavog izuzetka nema. Isključivo su slati u JNA i kao vojnici JNA učestvovali na raznim frontovima u oružanim dejstvima.

SUDIJA ROBINSON: Da li postoji bilo kakva dokumentacija Srpske radikalne stranke na osnovu koje bi to moglo da se potvrdi?

SVEDOK ŠEŠELJ: To se može potvrditi iz vojnih knjižica dobrovoljaca, ali sva dokumentacija postoji u nadležnim komandama JNA, odnosno Vojske Jugoslavije. Oni su vodili urednu evidenciju koliko i kada dobrovoljaca je upućivano i u kom pravcu. I na kojim su ratištima angažovani.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Šešelji, vaša stranka je slala dobrovoljce u JNA, a vaši dobrovoljci su prihvatili da idu u JNA, Teritorijalnu odbranu, ali, u svakom slučaju, pod komandu JNA. Sada vam postavljam pitanje. A da li je bilo drugih dobrovoljačkih grupa koje nisu htele da idu u JNA, a koje su se formirale kao neke posebne jedinice izvan JNA?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ostale opozicione političke stranke koje su učestvovala u ovom dogovoru, naknadno su izaigrale dogovor. Srpska narodna obnova Mirka Jovića formirala je paravojnu organizaciju Beli orlovi, ali ti Beli orlovi se ubrzo osamostaljuju i otimaju ispod kontrole Mirka Jovića i počinju delovati samostalno kao jedna paravojna organizacija ograničenog broja pripadnika, ali su ih neki ljudi instruili za sopstvene političke i često nečasne potrebe. Na primer, Veljko Džakula, tadašnji predsednik Skupštine Zapadne Slavonije, doveo je Bele orlove u Zapadnu Slavoniju. Bili su angažovani na još nekim mestima koliko sam ja upoznat, ali moja saznanja nisu neposredna nego prema kazivanju određenih ljudi s kojima sam kontaktirao i o tome sam razgovarao, pa pretpostavljam da to nije za Sud relevantno. Ako Sud prihvati, ja mogu i o tome da govorim.

Zatim, Srpski pokret obnove je odlučio da formira takozvanu "Srpsku gardu" i neprekidno sva medijska sredstva zasipao informacijama kako njihova Srpska garda već ima 60.000 članova što je bila laž, bilo ih je otprilike do 1.000. Onda je regrutovao najgore kriminalce sa beogradskog asfalta. Za komandanta te Srpske garde postavio je jednog od najopasnijih kriminalaca Đorđa Božovića Gišku koji je radio prljave poslove i za saveznu Službu državne bezbednosti osamdesetih godina, likvidirajući neke političke emigrante po zapadnoj Evropi. Njegov zamenik je bio drugi opasni kriminalac Branislav Matić Beli. Za komandanta takozvanih "Komitskih odreda" postavili su opet jednog velikog kriminalca Miodraga Brkića zvanog "Lale Robija" koji je poznat i po tome što je kao osuđenik u zatvoru u Zabeli silovao nekog muškarca osuđenika pa dodatnih šest godina zatvora dobio. Dakle najgori šljama sa beogradskog asfalta su okupili u toj takozvanoj Srpskoj gardi, a u Narodnoj skupštini su insistirali ...

prevodioci: Pričajte samo malo sporije, radi prevodilaca.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Dobro, pričaću sporije. U Narodnoj skupštini su insistirali da se ta njihova garda pretvori u srpsku vojsku ili vojsku Republike Srbije. Zatim Demokratska stranka, oni su obećali da će slati dobrovoljce, ali do toga nije došlo. Znači, struktura njihovog članstva je otprilike feminizovana, otprilike kao ovaj Boris Tadić danas, takvi feminizovani tipovi, nisu oni za vojnu službu. Oni su imali želju da to rade, ali nisu imali odziva u svom članstvu. Međutim, posle kada je Zoran Đinđić postao predsednik te stranke, on je bio u mnogo bližim vezama sa Radovanom Karadžićem, na primer, nego ja, ili bilo ko drugi iz Srbije. Ali onda, pošto nije mogao svoje dobrovoljce iz Srbije da organizuje, njemu se priključio jedan komandant paravojne organizacije iz Republike Srpske koji se ...

SUDIJA ROBINSON: U redu, gospodine Šešelji. Vreme je za pauzu. U svakom slučaju, mislim da je vaš odgovor bio predug. Možda se radi i o pitanju i kulture i sudske prakse, ali meni je veoma teško, gospodine Miloševiću, da pratim ove preduge odgovore. Kada vi postavite pitanje i kada svedok dođe do određenog trenutka u svom odgovoru ...

oru, treba da ga zaustavite i da mu postavite novo pitanje. Ovo narativno izlaganje nije od velike koristi. Pauza od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Šešelji, vi ste upravo pred pauzu objasnili na opšti način neka pitanja vezana za paravojne formacije. Sad ću vam postaviti nekoliko specifičnih pitanja, jer vi ste nabrojali nekoliko vrsta paravojsnih formacija. Počeli ste od Srpske garde Srpskog pokreta obnove. Molim vas, objasnite poziciju Srpskog pokreta obnove u vreme, u vreme formiranja Srpske garde i razloge zbog kojih je osnovana Srpska garda.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa mi smo nekada bili jedna politička partija. Pa smo se Drašković i ja razišli negde u junu mesecu 1990. godine. Drašković je pripadao najreakcionarnijem delu srpskog političkog spektra. Njegova stranka je nacionalistička. Nacionalistička je i Srpska radikalna stranka. Međutim, njegova stranka je monarhistička, zatim stranka koja je mešala crkvu u politički život i tako dalje. To je ono što smatram pod pojmom reakcionarna. Srpski pokret obnove je imao i nacionalističko članstvo i njemu nije bilo teško 1991. godine pod nacionalističkim i patriotskim parolama i da okupi jedan broj ljudi u takozvanu "Srpsku gardu". Pored ovih kriminalaca koji su bili na čelu, koji su komandovali, u toj Srpskoj gardi je bilo i časnih ljudi, ljudi koji su zaista bili spremni da se iskreno bore za slobodu srpskog naroda, koji nisu imali kriminalne motive. Međutim, vođstvo je bilo duboko kriminalno. Ta Srpska garda je, zapravo, bila formirana, pre svega, za očekivane oružane obračune u Srbiji. Ali pošto sam ih ja napadao kao narodni poslanik u Skupštini Srbije, kao grupu kriminalaca, kao bandu koja nema nikakve veze sa pravdom i borbom srpskog naroda za slobodu, oni su to leto 1991. godine tražili načina da budu angažovani na nekom frontu. Srpska garda u sastavu nekoliko stotina svojih pripadnika pokušala je da pređe u Istočnu Slavoniju, da bi valjda bila angažovana na slavonskom ratištu. Policija Srbije je na mostu, na Dunavu kod Dalja, sprečila njihov prelazak. Njima je

bilo onemogućeno da pređu u Istočnu Slavoniju. Onda su ono otišli u zapadni deo Srpske Krajine, u Liku i bili angažovani na frontu kod Gospića. Komandant Srpske garde bio je ovaj istaknuti kriminalac Đorđe Božović Giška. Njegov tada zamenik na ratištu je bio drugi istaknuti krupan i veoma opasan kriminalac, Branislav Lainović Dugi iz Novog Sada. Tamo je Giška pod sumnjivim okolnostima poginuo. Navodno su Đorđe Božović Giška i Branislav Lainović Dugi borbenim vozilom otišli u izviđanje. Retko se dešava da komandant i njegov zamenik idu u izviđanje. I negde su se zaustavili na mestu gde je trebalo, valjda, da izviđaju, borbeno vozilo se vratilo, a oni su počeli da beru šljive. Metak iz snajpera, prilikom branja šljiva, pogodio je Đorđa Božovića Gišku, koliko sam ja informisan, ispod ruke u grudi na ono mesto koje mu nije bilo zaštićeno pancirnom bluzom.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelj, meni se čini da se pomalo udaljujemo od teme. Postavite sledeće pitanje, gospodine Miloševiću. Ja ću morati da kontrolišem pitanja i odgovore mnogo više nego što bih želeo. Kad vi postavite pitanje, ja ću da razmotrim pitanje i onda da odredim da li odgovor može da bude kratak ili nešto duži.

SUDIJA KVON: Ja bih želeo da razjasnim jednu stvar. Vaša se stranka ranije zvala "Srpski pokret obnove", jer imamo, znači, čini mi se, da je "Srpski pokret obnove" različito od "Srpske narodne obnove". Kako se to tačno na srpskom kaže i koje su skraćenice?

SVEDOK ŠEŠELJ: Ja bih vam sve to objasnio, ali nadam se da očekujete od mene da vam to suštinski objasnim. Početkom 1990. godine ...

SUDIJA KVON: Ne, vrlo kratko. Vrlo kratko.

SVEDOK ŠEŠELJ: Ja sam formirao jednu partiju, Vuk Drašković drugu. Partija koju sam ja formirao zvala se Srpski slobodarski pokret, a Vuk Drašković je formirao Srpsku narodnu obnovu. Uskoro je Srpska narodna obnova smenila, izbacila Vuka Draškovića, a mi smo se ujedinili

i formirali Srpski pokret obnove. U junu 1990. godine smo se sukobili. On je bio smenjen, ali je formirao novu stranku koja je imala isto ime kao mi, Srpski pokret obnove. U jednom trenutku bile su dve stranke sa istim imenom. Mi smo onda promenili naziv naše stranke u Srpski četnički pokret. Srpski četnički pokret se ujedinio sa Narodnom radikalnom strankom u Srpsku radikalnu stranku, a Drašković je zadržao naziv. Nisam mogao kraće da vam objasnim, gospodine Kvon (Kwon).

SUDIJA KVON: Hvala, ovo je dovoljno. Hvala, sad je to jasno.

SUDIJA ROBINSON: Sada ste to vrlo dobro uradili, gospodin Šešelj, čestitam. Gospodine Miloševiću, sledeće pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pridružujem se čestitkama gospodina Robinsona.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Još malo pa ću se zacrveniti od tolikih čestitki.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Šešelj, mi ovde poentu objašnjenja, ja bar želim da stavim na objašnjenje ovih paravojnih formacija. Dakle Srpski pokret obnove Vuka Draškovića formirao je Srpsku gardu.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko je Vuk Drašković?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Vuk Drašković je bio disident nacionalističke orijentacije iz ranijeg komunističkog perioda, rekao sam već kako je formirao svoju političku partiju, kako ga je ona izbacila i Vuk Drašković je jedan od istaknutih opozicionih lidera kroz sve ove godine u Srbiji, a povremeno je dolazio na vlast. Bio je u koaliciji sa vašom partijom i u to vreme potpredsednik savezne Vlade, sada je u koaliciji sa ostalim prozapadnim partijama pa je ministar inostranih poslova Srbije i Crne Gore.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad je osnovana Srpska garda.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Srpska garda je osnovana u leto 1990.

godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je bio smisao formiranja Srpske garde?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Smisao je bio spremanje za unutrašnje oružane obračune u Srbiji koje je Drašković iščekivao, priželjkivao i podsticao. A firma osnivanja ja bila borba za odbranu srpskog naroda, kako je on neprekidno u svojim govorima isticao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je ta Srpska garda koju je osnovao Vuk Drašković bila paravojna formacija?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, ona je bila po svim svojim obeležjima paravojna organizacija. I nelegalna, po našim zakonima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako su se vlasti u Srbiji i Jugoslaviji odnosile prema paravojnim organizacijama, paravojnim formacijama?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Vlasti su bile protiv paravojnih organizacija, međutim u odnosu na Draškovića su bile suštinski blage. Nikada on zbog toga nije iskusio neke represivne mere. Čim je proklamovao formiranje Srpske garde, bilo je dosta elemenata da Drašković ode u zatvor. Ali Drašković zbog toga nije odgovarao, jer je vlast verovatno bila suviše slaba da ga goni, a on je predstavljao sve veću opasnost od kad se povezao sa američkim ambasadorom u Beogradu, Vorenom Cimermanom (Warren Zimmerman).

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelji koja su obeležja paravojne organizacije?

SVEDOK ŠEŠELJ: Sve organizacije vojnog tipa koje ne pripadaju legalnim državnim strukturama, legalnoj armiji u najvišem smislu, su paravojne organizacije. A paravojna organizacija se još u političkoj teoriji može nazvati i "milicijom". Dakle, organizacija koja spontano nastaje, ali je oružanog karaktera. To bi bila suština, najkraće rečeno, paravojne organizacije. Sve ono što nije regularna armija i što nije pod kontrolom regularne armije.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, dobro, sad je to jasno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači, idemo sa sasvim kratkim i konkretnim pitanjima. Ko su najčešće bili pripadnici Srpske garde Vuka Draškovića?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Kriminalci i to najopasniji kriminalci iz beogradskog podzemlja. Trojicu sam već nabrojao. Tu je bio veći broj drugih kriminalaca, trgovci drogom, ubice, ucenjivači, provalnici, pljačkaši i tako dalje. Krajem osamdesetih i početkom devedesetih godina, veliki broj kriminalaca se obreo u Beogradu, jer im je bio nemoguć opstanak u zapadnoevropskim zemljama, bile su restriktivnije mere. Uvođene su vize za naše građane i tako dalje i sve ono što je nekad predstavljalo izvoz kriminalaca iz komunističke Jugoslavije, odjednom se ponovo vratilo u Srbiju. Na primer, taj Miodrag Brkić zvani "Lale Robija" vratio se iz Australije (Australia).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste maločas rekli da, da je smisao formiranja te garde bio, pre svega, definisan nekim unutrašnje političkim potrebama nasilnog sukobljavanja sa vlastima u Srbiji.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Od 9. marta 1991. godine, pa nadalje, Drašković nije nikada napuštao i opciju nasilnog preuzimanja vlasti i on je, s vremena na vreme, o tome otvoreno govorio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate neke slučajeve korišćenja Srpske garde na prostoru Savezne Republike Jugoslavije u političke svrhe?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa Srpka garda je korišćena u političke svrhe, pre svega, u Beogradu. I to celo leto 1991. godine. Oni su imali neku smotru Srpske garde u Čačku ili u okolini Čačka, pa je tu došlo do sukoba između komandanta i zamenika komandanta, između Đorđa Božovića Giške i Branislava Matića Beloga. Neposredno posle tog sukoba ubijen je Branislav Matić Beli, pa je onda Đorđe Božović Giška, na čelu grupe gardista, otišao na ratište u Liku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To ste objasnili, objasnili ste da su

otišli na ratište u Liku pošto ih je policija Srbije sprečila da preko mosta pređu u Istočnu Slavoniju.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A gde su oni otišli, dakle, otišli su u Liku, bili su negde u okolini Gospića, je l' tako?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Najpre su imali nameru da se angažuju u Istočnoj Slavoniji, a onda su otišli tamo?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, nisu mogli zbog policije Srbije koja ih je sprečila. Policija Srbije je, inače, imala zadatak da spreči prelazak bilo kakvih paravojnih grupacija iz Srbije u Istočnu Slavoniju, jer je već bilo iskustava da su sve paravojne organizacije, pre svega pljačkaškog, a ne borbenog karaktera. Ja ne mogu za celu Srpsku gardu da kažem da je pljačkaška pošto su neki njeni pripadnici se istakli u borbama, neki su poginuli, neki su ranjeni zaista u borbama. Nisu svi bili kriminalci. Ali njihovo rukovodstvo je bilo kompletno kriminalno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta se dalje događalo s tom Srpskom gardom tokom tih godina koje su usledile?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Nakon pogibije Đorđa Božovića Giške, komandant Srpske garde je postao Zvonko Osmajlić, inače lični telohranitelj Vuka Draškovića koji je kasnije poginuo na Ibarskoj magistrali. On je ranjen kod Gospića u grudi. Kad sam ja obilazio Knin negde u novembru 1991. godine, zatekao sam ga u kninskoj bolnici. Nakon njegovog ranjavanja, Srpsku gardu je preuzeo istaknuti kriminalac iz Novog Sada, Branislav Lainović Dugi i on je sa srpskim gardistima išao na neka ratišta u Bosni i Hercegovini i ubrzo bivao proterivan od strane srpskih vlasti, jer se Srpska garda uglavnom posvećivala pljački i otimačini, a nikakav borbeni kvalitet nisu pokazali. Bili su u Foči, pa su oterani. Bili su u Trebinju, tamo su zauzeli trebinjski hotel, pa su bili oterani zbog svog pljačkaškog karaktera. Srpski gardisti su bili na frontu kod Konjica, tamo im je komandovao izvesni Boro Antelj, bivši aktivni oficir JNA koji je isteran

iz službe iz nekih razloga o kojima ja ne bih detaljno bio u stanju da govorim jer nisam precizno upoznat, ali njihov je zadatak bio da sa ratište švercuju oružje u Srbiju i da opremaju Draškovićeve formacije za eventualni oružani obračun u Srbiji. Ono što ja znam pouzdano da su od Bore Antelja dobijali oružje u Srbiji gardisti Vuka Draškovića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U vezi sa političkim ciljevima koje je zastupao Srpski pokret obnove i Vuk Drašković, vi ste maločas objasnili da su oni deklarativno govorili kako se bore za slobodu srpskog naroda, a u stvari se bavili pljačkom.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: U početku je Vuk Drašković bio na velikosrpskim nacionalističkim pozicijama. Međutim, pod uticajem američkog ambasadora on je svoju politiku promenio za 180 stepeni. Imate čitav niz njegovih izjava nacionalističkog karaktera, čak ratno-huškačkog iz 1990. godine i 1991. godine, a posle se on pretvara u navodnog mirotvorca. Znači, uvek je bio na ekstremnoj formaciji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Gospodine Šešelj, vi ste ovde dali nekoliko dokumentata, oni se nalaze u tabulatorima 5,6,7 i 8, gde se taj prilaz može jasno da vidi. Možda je značajno da se prođe kroz ovih nekoliko dokumenata najkraće, pošto se ratno-huškačka aktivnost pripisuje meni, vama u ovim događajima. Pogledajte, dakle, tabulator 5. Šta je ovo šta ste dali u tabulatoru 5?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa ovde su neki iseći iz Draškovićevih novina "Srpska reč". Inače, ja sam ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo momenat, kad kažete "Draškovićeve novine", to su novine Srpskog pokreta obnove.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Zapravo to su njegove privatne novine. To nikada nisu bile formalno novine Srpskog pokreta obnove nego njegove privatne novine i njegove supruge Danice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da vidimo, u svakom slučaju ovo ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ali zastupali su politiku Srpskog pokreta obnove.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, u svakom slučaju ovo je autentičan apel Vuka Draškovića od 7. septembra 1990. godine koji imamo ovde.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Budite ljubazni, pročitajte šta je taj apel ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ovde se Vuk Drašković obraća Srpskoj akademiji nauka, Udruženju književnika Srbije, Matici srpskoj i Matici iseljenika Srbije da se hitno sastanu i usvoje zajedničku deklaraciju o zaštiti nacije. U tekstu se kaže. "Obraćam vam ce po nalogu dramatičnog vremena i mnogih opasnosti po srpski narod kome se opet sa raznih strana preti genocidom ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelj, molim vas da čitate sporije. Prevodioci vas mole da čitate sporije.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Sporije ću čitati. "U Hrvatskoj je vaspostavljena ustaška vlast. Osnivaju se oružane formacije srboubica. Ustaško vrhovništvo je sklopilo antisrpski pakt sa Arnautima", misli na Albance kad kaže "Arnaut", ali ovde u pogrdnom značenju, "i muslimanskim fundamentalistima, rasrbljenom, ali militantnom i glasnom manjinom u Crnoj Gori kao i srbofobnim štabovima po Makedoniji koji otvoreno traže naše teritorije. Srpski narod je suočen sa ujedinjenim mržnjom kao i 1914. godine i 1941. godine. Moramo što pre, odmah, pretećem zlu da se suprotstavimo. Ne smemo dozvoliti da nas i treći put u ovom veku preteknu događaji. Odbrani nacije dužni smo, ako još imamo istorijske svesti i ambicija da trajemo kao narod, podrediti sve svoje unutar srpske, ideološke, stranačke, staleške i ostale razmirice i nesporazume. Srpski pokret obnove predlaže da se prvaci, odnosno predstavnici srpskih vodećih političkih stranaka, kao i predstavnici Srpske pravoslavne crkve, Srpske akademije nauka, Udruženja književnika Srbije, Matice srpske i Matice iseljenika Srbije, hitno sastanu i usvoje zajedničku deklaraciju o zaštiti nacije. Taj bi dokument, smatramo, trebalo da bude i

polazna osnova za donošenje srpskog nacionalnog programa”.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ja mislim da je dovoljno što se tiče citata.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ovo je “Srpska reč” od 7. septembra 1990. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle on govori o tome da Srbima preti genocid, uspostavljena ustaška vlast, formacije srboubica, govori o Makedoniji, Hrvatskoj i tako dalje, dakle šta je po karakteru ovaj, ovde piše, “faksimil apela Vuka Draškovića od 7. septembra 1990. godine”?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa realna situacija nije bila daleko od ove njegove procene, ali njegov stav je ovde intoniran, očigledno ratno-huškački. Očigledno je jedina opcija za koju se on zalaže, bila ratna. Dakle, nema ni apela da se pregovara, ni da se razgovora, ni da se utiče, ni da se, na neki način, pitanje reši bilo kojom opcijom osim opcijom rata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U toj funkciji se i stvara ova paravojna formacija Srpska garda.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da. A njegovi poslanici u Narodnoj skupštini neprekidno insistiraju, sa skupštinske govornice, da Narodna skupština Srpsku gardu proglasi novom srpskom vojskom, da se, zapravo, na taj način legalizuje njegova paravojna formacija kao državna vojska.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Pogledajte sada tabulator 6. Ovo je, ovo ste takođe dali iz njegovih novina, autentično.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I ovde ima nešto što, samo jedan kratak citat iz ovoga ... Šta piše u ovom kratkom citau koji ste odabrali?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: To je “Srpska reč” od 14. oktobra 1991. godine. “Srpskom narodu u srpskim zapadnim krajinama

ustaški je nož pod grlom i samo Srbija može i mora da mu pomogne. Više od 200.000 Srba iz AVNOJ-evske Hrvatske već je napustilo svoja ognjišta, a zvanična Srbija ima obraza da kaže kako nije u ratu sa ustašama. Da ništa drugo ustaše nisu učinile nego što su pre neki dan digle u vazduh našu crkvu mučenicu u Jasenovcu, dovoljan je razlog da im objavimo rat i kao nacija i kao država". Politika vaše vlasti je bila da Srbija nije u ratu, da je u ratu savezna država koja se suprotstavlja oružanoj separatističkoj akciji hrvatskog režima Franje Tuđmana, a on insistira da Srbija, kao federalna jedinica Jugoslavije i srpska nacija, objave rat Hrvatima. To su dve veoma, veoma različite pozicije. Čak i za mene kao dokazanog srpskog nacionalistu, ovo je bilo preterano.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Šešelj. Šta je u tabulatoru 7, što se takođe može povezati sa ovim aktivnostima Srpske garde i političkim stavovima sadašnjeg ministra spoljnih poslova Srbije i Crne Gore?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: On se ovde zalaže za promene granica. Pa kaže ...

SUDIJA ROBINSON: Nemamo prevoda za ovo, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Vrlo će kratko ... Gospodin Šešelj je odabrao jedan vrlo kratak citat pa se nadam da može da se stavi na grafoskop. To je, takođe, iz novina. Ovo je 1. april 1991. godine koliko vidim.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, to je 1991. godine...

SUDIJA ROBINSON: Molim da se to stavi na grafoskop.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Stavite ovu prvu stranu na grafoskop da gospodin Šešelj može da citira...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: To je samo nekoliko rečenica...

SUDIJA ROBINSON: U stvari, to jeste prevedeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ovde Drašković kaže: “Granica naše države, sav prostor unutar granica njenih, utvrđeni su srpskom kulturom, jezikom, imenima sela i gradova, imenima reka i brda, drveća i ptica, srpskim epom i običajima, manastirima i zadužbinama, našom krvlju i grobovima. Te međe su nepomerljive, te Krajine naše su neotuđive. Njihove puške o njihovom ramenu kojim nam prete, bolje da ostanu na ramenu. Nikome, pa ni njima, ne želim ono šta će se desiti ako strojnice progovore”. Obraća se Hrvatima. Strojnice, to je novokomponovani hrvatski veštački izraz za mašinske puške. “Ni tih koji hoće da ožive poglavnika Pavelića, ni onih koji sanjaju o nekakvoj Velikoj Albaniji, ni onih koji su našeg jezika i korena, a priviđa im se nekakva džamahirija ili sultanat na zemlji srpskoj, mi se ne plašimo. Sve je to prošlost, sve je to samo mržnja”. Dakle, Vuk Drašković se zalaže da granice srpske države budu srpske etničke granice na prostoru bivše Jugoslavije. On je i na naslovnoj strani svojih novina “Srpska reč”, objavio te granice srpske države kako ih on vidi, koje nisu potpuno iste sa granicama Velike Srbije, ali su približne.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Šešelji, da li onda mogu da uzmem da je tokom cele 1991. godine i 1992. godine, Drašković bio političar opozicije?

SVEDOK ŠEŠELJ: Da, bio je političar opozicije. On je bio političar opozicije pa sve negde do 1998. godine kada je ušao u saveznu Vladu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pogledajte tabulator 8, gospodine Šešelji, da pročete i preko ovog citata koji ste odabrali. To je prilično veliki članak ali je citat kratak. To je od 5. novembra 1990. godine.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde Drašković govori na saboru, na skupštini svoje stranke, pa, između ostalog, kaže: “Da volimo svoje dušmane” ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelj, pročitajte samo ove odabrane delove, nemojte da čitate celu stranu.

SVEDOK ŠEŠELJ: Ne čitam sve. Nemojte, molim vas, gospodine Robinson, ne bih u životu ovo sve mogao da pročitam. To bi i za mene bilo preterano. Samo sa strane 19 ovaj kraći pasus. To bi za mene bio mazohizam da čitav govor Vuka Draškovića čitam.

SUDIJA ROBINSON: Ono šta sam ja mislio je da ovo šta ste vi odabrali zapravo prestavlja celu stranicu, jer mislim da za to nemamo vremena.

SVEDOK ŠEŠELJ: Četvrtina stranice, gospodine Robinson. Četvrtina stranice.

SUDIJA ROBINSON: Na engleskom je to cela stranica.

SVEDOK ŠEŠELJ: Pa ja ne znam koliko je to na engleskom sad, ali ako vi ne date da ja čitam, onda ja neću čitati.

SUDIJA ROBINSON: Možete da čitate, ali odaberite one delove koji su važni za odbranu gospodina Miloševića.

SVEDOK ŠEŠELJ: Ovde je četvrtina stranice, a ovo je na više stranica ovaj njegov govor, ima skoro 10 stranica.

SUDIJA ROBINSON: Dobro, u redu, pročitajte to.

SVEDOK ŠEŠELJ: Dobro, ako insistirate. "Da volimo svoje dušmane i da se žrtvuemo bratstvu bez braće, više nećemo, ne smemo, ne možemo, ta je naredba ipak za nebo, a ne za zemlju, za svece, a ne za ljude. Srbi konačno više nemaju šta da poklone i čega još da se odreknu sem prava na svoje postojanje. Jesmo za Jugoslaviju, ali za novu, sasvim drukčiju, za federaciju smo čak i po cenu pristajanja na sadašnje unutrašnje granice koje su, inače, neistorijske i kriminalno postavljene, pod uslovom da savezna država bude višestranačka i

demokratska republika ili monarhija sa jakim centralnom vlašću i pod uslovom da se autonomne pokrajine ili oblasti uspostave svuda tamo gde njihovo postojanje nameću isti razlozi kao i u današnjoj Srbiji. Praktično, to znači da bi trebalo zagarantovati teritorijalnu autonomiju Srbima u Hrvatskoj, zatim autonomiju Istre i Dubrovnika, a Bosnu i Hercegovinu razdeliti na četiri autonomne oblasti: jednu u kojoj peovlađuju rimokatolici, drugu u kojoj su u većini muslimani i dve u kojima pretežu pravoslavni. Držeći se istog aršina, preurediti iznutra Makedoniju tako da budu nacionalno i kulturno zadovoljeni i tamošnji Makedonci i Srbi i Šiptari. Pokrajine i oblasti unutar sadašnjih republičkih granica u Jugoslaviji zamišljamo približno kao kantone u Švajcarskoj (Switzerland). Načelno ne protivimo se ni konfederalnom ugovoru, ni raspadu Jugoslavije. Naprosto, niko nema pravo da ni Hrvatima ni Slovencima silom nameće federaciju, niti da sprečava te narode da osnuju svoje suverene države. Niko takođe ne sme da poriče ni istorijska, etnička i ratna prava srpskog naroda, dođe li do konfederalizacije ili rastura zajedničke države. Srpski pokret obnove će u tom slučaju, dosledno i neodustajno insistirati na tome da niko od Jugoslavije ne može otepciti ili na štetu srpskog naroda konfederalizovati teritorije koje su se 1. decembra 1918. godine našle u sastavu ondašnje Kraljevine Srbije, a ni teritorije u današnjoj Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj u kojima su Srbi bili većinski narod pre počinjenog ustaškog genocida nad njima. Ovo je nalog istorijske pravde i oko toga nema pogađanja". Šta ovaj citat ilustruje? Ovaj citat ilustruje otprilike raspoloženje u kompletnoj srpskoj opoziciji tog vremena. Kompletna srpska opozicija i Srpski pokret obnove i Demokratska stranka i Srpska radikalna stranka neprekidno su kritikovale i vlast u Srbiji i saveznu vlast za suviše blag odnos prema hrvatskim separatistima, a i separatistima koji su počeli da se pojavljuju u ostalim federalnim jedinicama.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde se, ovde se više puta govorilo, pa ima i u nekim tačkama koje sada nema potrebe da vam citiram, o nekim ratno-huškačkim povicima i govorima koje je koristio režim i ja lično da bi se stvarala nacionalna mržnja, da bi se izazvao

rat i tako dalje. Da li ste ikad čuli za neke takve govore? Doduše nikad nije dato nešto kao dokaz takve tvrdnje, da li ste ikad čuli neki takav govor kojije dolazio s moje strane ili sa strane organa vlasti u Srbiji i Jugoslaviji u to vreme?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Nikada s vaše strane i od strane organa vlasti u Srbiji kojima je upravljala vaša Socijalistička partija, nije bilo ovakvih izjava. Ovakve izjave se mogu naći kod Draškovića, mogu se naći kod mene, mogu se naći kod još nekih opozicionih lidera, ali kod funkcionera vlasti se apsolutno ne mogu pronaći. Mi smo uvek bili radikalniji od vlasti po ovim pitanjima, Drašković nekada preteranije, nekada ni ja ne mogu svariti nešto njegovo, na primer ovo zalaganje za monarhiju, a uvek smo napadali vlast zbog toga što, po našem mišljenju, vlast ne čini dovoljno za odbranu srpskih nacionalnih interesa i za zaštitu ugroženog srpskog naroda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li imate još nešto da dodate opisu ovih činjenica vezano za Srpsku gardu Vuka Draškovića, njihovu političku poziciju i delovanju Srpske garde u toku sukoba na prostorima nekadašnje Jugoslavije?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Srpska garda se pretvorila u potpunu pljačkašku organizaciju, a nakon povlačenja Srpske garde sa područja Bosne i Hercegovine, došlo je do sukoba između Draškovića i komandanta Srpske garde Branislava Lainovića Dugog, ali taj sukob je bio personalne prirode, a ne po pitanju njihove političke ili ideološke orijentacije. I Srpska garda se, nedugo za tim, ugasila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ste u onom opštem objašnjenju paravojnih formacija govorili o odnosu Demokratske stranke prema tim paravojnim formacijama, a onda ste govorili i o jedinici i formaciji čoveka čiji je nadimak "Mauzer", koji je delovao u Bosni i Hercegovini. Budite ljubazni, samo kratko objasnite o čemu se radi.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa ni Demokratska stranka nije zaostajala za drugim opozicionim partijama u ovakvoj orijentaciji, možda su njihove javne izjave bile nešto blaže, međutim odnosi Zorana Đinđića od kad je postao predsednik Demokratske stranke su bili

najintenzivniji sa Radovanom Karadžićem. Niko na srpskoj političkoj sceni nije bliži bio sa Radovanom Karadžićem od Zorana Đonđića i Vojislava Koštunice. Koliko se ja sećam, vaša Socijalistička partija nije imala nikakve međupartijske odnose sa Srpskom demokratskom strankom. Srpska radikalna stranka je imala međupartijske odnose, ali nismo bili toliko bliski kao oni. Međutim oni nisu ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelj, zaustavio sam vas budući da je prevodiocima vema teško, jer prebrzo govorite. I prevodioci opet traže da usporite.

SVEDOK ŠEŠELJ: Opet ću usporiti, gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Hteo bih da vam kažem da to nije u interesu odbrane gospodina Miloševića, budući da to utiče na efikasan rad čitavog Suda, ukoliko nemamo pravi prevod. Možete sad da nastavite, imajući to na umu, naravno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi prvi put ovde govorite, pa vam nije poznato kako ova tehnika radi. Ja vam sugeriram da posle svake rečenice sačekate dok se ona prevede, da biste rekli sledeću rečenicu.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa moj idela je uvek bio ranije da dostignem brzinu svetlosti u izgovaranju reči, a sad moram u kontra pravcu da usmeravam, ali ću se truditi. Trudiću se, obećavam. Što se tiče Demokratske stranke, dakle, ona nije 1990. godine, 1991. godine pa čak ni 1992. godine izostajala od tih opštih nastojanja opozicionih političkih partija u Srbiji. Ali nije imala unutrašnjih sposobnosti da okuplja dobrovoljce i šalje tamo gde su oni bili potrebni, na ratište. Htela je, želela je, a nije mogla. Rekao sam već, struktura njenog članstva je, otprilike, takva, mlitava, pomalo feminizovana kao ovaj njihov Boris Tadić i tako dalje. Otprilike to želim da kažem, ali možda nisam u stanju da to dovoljno plastično objasnim. A onda je Zoran Đinđić Ljubišu Savića Mauzera, komandanta paravojne formacije, garda "Panteri" učlanio u Demokratsku stranku, pa ga je onda postavio za svog potpredsednika i za predsednika Demokratske stranke za Republiku Srpsku i pod tom firmom je Ljubiša Savić

Mauzer i učestvovao na prvim izborima posle Dejtonskog sporazuma. Ljubiša Savić Mauzer je bio na čelu jedne bande pljačkaša koja je u ratu davala malo efekta, ali se zato istakao u progonu muslimanskog civilnog stanovništva, zajedno sa Arkanom opljačkao je muslimansko veliko selo Janju koje je bilo lojalno Republici Srpskoj. On je tamo upao, počeo da im oduzima vozila, traktore, imovinu, novac i Srpska radikalna stranka u Bjeljini više puta je dolazila u javni sukob sa Ljubišom Savićem Mauzerom, jer je ... Je l' me prekidate, ne?

SUDIJA ROBINSON: Da, mislim da treba da stanete budući da ste dali odgovor.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Šešelj, vi ste pomenuli Srpsku demokratsku stranku i govorite o članovima te stranke i o vođstvu te stranke. To je neka druga stranka, to nije ona ista Srpska demokratska stranka koja je bila osnovana u Hrvatskoj ili govorimo o istoj stranci.

SVEDOK ŠEŠELJ: Formirane su dve Srpske demokratske stranke. Jedna je Srpska demokratska stranka u Hrvatskoj ...

SUDIJA ROBINSON: Da, to pojašnjava.

SVEDOK ŠEŠELJ: A pomenuo sam i treću, treća se zvala Demokratska stranka Republike Srpske. Ona je bila pod Đinđićevom kontrolom, nije imala odrednicu "Srpska". A kad su te tri stranke formirane, formirao ih je isti krug ljudi, nekadašnjih disidenata više ili manje umerene orijentacije, koji su bili međusobno povezani. Jovan Rašković, Radovan Karadžić i ljudi oko Mićunovića u Demokratskoj stranci u Srbiji, bili su dugo godina pre rata lični prijatelji, održavali kontakte i tako dalje. U početku su hteli da formiraju jednu jedinstvenu stranku. A onda su se dogovorili da se formiraju tri različite stranke, s tim što ova u Srbiji nije imala prefiks srpski nego se zvala samo "Demokratska stranka". One su u startu bile stranke identične ideologije. Posle su se neke razlike među njima pojavljivale, a i unutrašnja stranačka raslojavanja. Mislim da je to sada dovoljno jasno, gospodine Bonomi (Bonomy).

SUDIJA BONOMI: Puno vam hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Šešelji, objasnili ste postojanje ove paravojne formacije na čijem je čelu bio Mauzer i bliski odnos Demokratske stranke sa tom, odnosno uključivanje te paravojne formacije u Demokratsku stranku. Za neke zločine koje je počinila, ja mislim za sve, ta grupacija Mauzera, optužuje se rukovodstvo Republike Srpske na čelu sa Radovanom Karadžićem. Recite da li je rukovodstvo Republike Srpske na čelu s Radovanom Karadžićem, upravljalo tom Mauzerovom formacijom i da li je Mauzerova formacija bila odgovorna na bilo koji način rukovodstvu Republike Srpske i, ako nije, kome je jedino bila odgovorna?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne, Karadžić nije ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelji, postavljena su vam dva pitanja. Molim vas da prvo odgovorite na prvo pitanje i pokušajte da kratko odgovorite.

SVEDOK ŠEŠELJ: Ne, Radovan Karadžić nije imao kontrolu nad Mauzerom i njegovom paravojnom formacijom, garda Panteri. I čak u nekoliko susreta mi se žalio zbog njihove samovolje i izazivanja problema u Semberiji. I Srpska radikalna stranka u Bijeljini je dolazila u sukob sa Mauzerom. Dešavalo se da on otima mirne muslimanske civile u Bijeljini i pod ucenama isporučuje na muslimansku stranu, iznuđujući novac. Dešavalo se da Muslimane, vojnike srpske vojske maltretira i isporučuje na muslimansku stranu, a ja sam se zatekao u Bijeljini kada je ranjen jedan Musliman, vojnik srpske vojske koji je došao na odsustvo, pa su Mauzerovi ljudi bacili bombu u njegovo dvorište i on je ostao bez noge. Posetio sam ga u bijeljinskoj bolnici. Mismo javno, više puta u saopštenjima osuđivali Mauzerovo ponašanje. Mauzer u vojnom pogledu nije imao nekog značaja naročito, ali je zato se isticao u zločinima razne vrste. Mauzer je u početku bio samostalan i povezan sa Arkanom ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam, hvala. A da li je Mauzerova formaci-

ja odgovarala rukovodstvu Republike Srpske na bilo koji način?

SVEDOK ŠEŠELJ: Pa ako se Radovan Karadžić lično žalio na njegovo ponašanje, ne verujem da im je mogla odgovarati. Znete, nijednom ozbiljnom državnom rukovodstvu ne može odgovarati razularena i samostalna paravojna formacija koja nikoga ne sluša. On je povremeno bio angažovan na nekim ratištima, mislim kod Vozuče, pa je izgubio neke položaje, pa je jedno vreme bio angažovan u Bratuncu prema Srebrenici, ali ni tu se ništa nije istakao, njegov ratni efekat u borbenim dejstvima bio je minimalan.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam, gospodine Šešelji, hvala vam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U transkript nije ušao deo rečenice gospodina Šešelja, pre vaše intervencije, gospodine Robinson, gde on kaže: "Mauzer je na početku bio nezavisan i povezan sa Arkanom, a kasnije se učlanio u Demokratsku stranku Zorana Đonđića". Jeste li to rekli gospodine Šešelji?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, tako sam rekao.

SUDIJA ROBINSON: U redu, to je sada ušlo u zapisnik. Nastavite.

SVEDOK ŠEŠELJ: On nikome nije bio odgovoran u vojnom pogledu. Kasnije je bio odgovoran Zoranu Đinđiću, bio je njegov najbliži saradnik.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li on bio predsednik Demokratske stranke za Republiku Srpsku?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da. I Đinđićev potpredsednik u opštoj Demokratskoj stranci. Pa Đinđić je učestvovao u njegovoj predizbornoj kampanji u Republici Srpskoj, on je držao govore na mitinzima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa kako vi vidite jednog takvog kriminalca kao što je Mauzer u strukturi neke stranke koja se javno izjašnjava za Evropu (Europe), za demokratska načela, za demokratske vrednosti i slično?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Znete, ne treba nijednu političku par-

tiju posmatrati iz ugla šta ona za sebe govori i kako ona proklamuje svoja načela. Demokratska stranka pod Zoranom Đinđićem je duboko kriminalizovana politička partija. I Zoran Đinđić je, takođe, jedan od srpskih političara koji je stupio u kontakt sa mafijom, mafiju instrumentalizovao za svoje svrhe, a ispostavilo se na kraju da je mafija njega instrumentalizovala i likvidirala ga kad je pokušao da se iščupa iz njenih kandži.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, pošto ste objasnili ove glavne, vi ste pomenuli sad i neke druge formacije, ali pretpostavljam da nema potrebe da se na njima zadržavamo. Govorili ste o Srpskoj gardi, govorili ste o paravojnim formacijama Srpskog pokreta obnove Vuka Draškovića, o Mauzeru, Zoranu Đinđiću i tako dalje ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Bila je tu još i Srpska dobrovoljačka garda Arkanova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kakva je bila pozicija te Srpske dobrovoljačke garde? Kome je ona odgovarala?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa Arkan je dugogodišnji kriminalac evropskog renomea. Negativnog renomea, naravno, pljačkaš bana-ka, ali je dugo vremena radio za saveznu Službu državne bezbednosti i učestvovao u fizičkim likvidacijama političkih emigranata. Ja sam 1986. godine podnosio krivičnu prijavu ili 1987. godine protiv tadašnjeg saveznog ministra unutrašnjih poslova Staneta Dolanca. Između ostalog sam ga optuživao za ubistvo jugoslovenskih političkih emigranata, za ubistvo Stjepana Đurekovića, a u govoru u Udruženju književnika Srbije, u javnom govoru sam precizirao da je izvršilac tog ubistva bio Željko Ražnatović Arkan, da mu je ministar Dolanc nakon toga poklonio pištolj sa posvetom "Željku, od Staneta".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Stanite tu sada za trenutak. Recite samo u nekoliko reči ko je bio Dolanc koji je u to vreme bio ministar unutrašnjih poslova Jugoslavije i kad je to bilo?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Stane Dolanc je dugogodišnji, jedan od najjačih ljudi Titovog komunističkog režima, a posle Titove smrti sigurno najjači, politički najjači čovek u državi. Bio je ministar

unutrašnjih poslova i bio je glavni šef svih obaveštajnih i kontraobaveštajnih službi tadašnje komunističke Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Niste mi odgovorili preciznije kad, locirajte vremenski.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa od Titove smrti 1980. godine, pa nadalje. Negde do pred kraj osamdesetih godina kad mu je mogao isteći poslednji mandat, 1988. godine ili 1989. godine, ne mogu se baš precizno setiti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pomenuli ste svoj govor u Udruženju književnika u kome vi govorite o Dolancu i vezi sa Arkanom. Pogledajte da li je to sadržano u tabulatoru 10 i kad pronađete ovaj citat koji ste obeležili na 851 stranici, pošto je to objavljeno u vašoj knjizi, to je na stranici 851, molim vas da pročitate.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ali to je tabulator 10, gospodine Miloševiću, bar kod mene.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste, tabulator 10, to sam vam i rekao.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Između ostalog, u tom govoru koga sam, inače, objavio u svojoj knjizi "Hajka na jeretika", to je moj govor na međunarodnom oktobarskom susretu pisaca na temu "Izgnanstvo i književnost" u Udruženju književnika Srbije ...

SUDIJA ROBINSON: Zaustavite se, gospodine Šešelj. Gospodine Miloševiću, da li imamo prevod ovog dokumenta? Čini mi se da nemamo. U tom slučaju, ako želite da se pročita kratak paragraf, molim da se dokument stavi na grafoskop.

SVEDOK ŠEŠELJ: Nekih sedam do osam redova, gospodine Robinson, koje mislim pročitati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Svakako gospodine Šešelj pročitate ali stavite na grafoskop.

SUDIJA ROBINSON: Gospodin Najs, izvolite.

TUŽILAC NAJS: Mi smo dobili prevod, nekih sedam do osam redova. Ne znam da li ste vi dobili prevod.

SUDIJA ROBINSON: Mislim da ja nemam prevod.

SVEDOK ŠEŠELJ: Je l' mogu da počnem, gospodine Robinson?

SUDIJA ROBINSON: Da, možete.

SVEDOK ŠEŠELJ: Govor iz oktobra 1988. godine na međunarodnom oktobarskom susretu pisaca u Udruženju književnika Srbije, 1988. godina. Između ostalog, kažem: "Stane Dolanc je u dogovoru sa Mikom Špiljkom i Josipom Vrhovcem organizovao ubistvo Stjepana Đurekovića u Saveznoj Republici Njemačkoj (Germany), a plaćeni ubica Željko Ražnatović zvan "Arkan" koji danas živi u Beogradu, prema dokazima iz dokumentacije advokata Cvetića, nagrađen je činom pukovnika i dobio na poklon pištolj sa ugraviranom posvetom: 'Željku, od Staneta'. Svako normalan će se upitati kako je moguće da je čovek poput Dolanca član kolektivnog šefa jugoslovenske države? Kako je moguće da to bude i Josip Vrhovec koji se kompromitovao raznoraznim kriminalnim radnjama i proćuo kao otvoreni eksponent proustaške ideologije. U Jugoslaviji je, na žalost, sve moguće". Moram vam priznati, gospodine Robinson, da su me sa mnogih strana upozoravali nakon ovog govora da neću još dugo živeti. Da će me Dolanc likvidirati. Jedan od onih koji me je upozoravao da će me Dolanc sigurno likvidirati, bio je bivši ministar unutrašnjih poslova Srbije, Vojin Lukić. Ovo je bio akt velike hrabrosti u to vreme, izneti javno. Nakon odlaska Staneta Dolanca, Arkana je pod svoju kontrolu preuzeo novi šef savezne Službe državne bezbednosti, Hrvat, Zdravno Mustač.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo stanite tu gde ste. Kad je Mustač koji je bio kadar iz Hrvatske i novi šef Državne bezbednosti Jugoslavije, preuzeo Arkana?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa odmah nakon Dolančevog dolaska, ne bih vam tačno mogao reći datum, gospodine Miloševiću. Ipak to izmiče nekim mojim mogućnostima, ali čim je Dolanc otišao, Mustač ga je preuzeo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelj, da li vi imate neke dokaze koji potkrepljuju ove tvrdnje koje ste izneli u ovom govoru?

SVEDOK ŠEŠELJ: Gospodine Robinson, moji dokazi su tu iz informacija koje sam lično dobijao. Moji dokazi su moja lična hrabrost da 1988. godine ovo javno iznesem. Nemojte od mene previše očekivati, ja sam čovek pojedinac, usamljeni antikomunistički disident u to vreme.

SUDIJA ROBINSON: Čini mi se da ste osim likvidacije mogli i da odgovarate radi krivokletstva ukoliko bi to, naravno, moglo da se dokaže.

SVEDOK ŠEŠELJ: Da je to bila neistina, ja bih sigurno otišao u zatvor i odgovarao. To bi bilo ozbiljno krivično delo uvrede visokog predstavnika države, visokog državnog funkcionera. Međutim, ja sam podnosio i krivične prijave protiv Staneta Dolanca i njih imate u tabulatoru. Dve krivične prijave. Pa sam onda i tužio Staneta Dolanca, vodio građansku parnicu i njega izvodio na sud. Ja sam tu parnicu, ali ona je bila potpuno nevezana za ovo, vodio protiv njega, on je morao da angažuje advokata koji će ga zastupati. Dakle, ja sam krenuo u ofanzivu ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam. Gospodine Miloševiću, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To što ste izneli, želim da objasnite u meri u kojoj objašnjava nekakvu poziciju Arkana u to vreme u našoj zemlji, njegove zaštitnike i veze koje je na određen način sticao.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Sa ovakvim zaštitnicima koje je imao, Arkan je bukvalno u Beogradu mogao da radi šta hoće. On je izazivao incidente, policija nije smela da ga hapsi. On je jednom ranio policajca, nije sudski odgovarao. Arkan je bukvalno mogao da radi sve što mu je padalo napamet, a niko ništa protiv njega nije mogao da pokrene.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Šešelji, ovde se tvrdi da je Arkan bio, na neki način, pod kontrolom MUP-a Republike Srbije, a onda povodom toga što je pod kontrolom MUP-a Republike Srbije, praktično pod mojom kontrolom. Da li je to tačno i da li vi to znate?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne. Arkan nije bio pod kontrolom MUP-a Republike Srbije, nego pod kontrolom saveznog MUP-a. A savezni MUP je bio daleko jači od MUP-a Republike Srbije sve do definitivnog raspada Jugoslavije, odnosno do preuzimanja arhiva saveznog MUP-a negde 1992. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. Imate li još nešto da dodate u vezi sa tvrdnjama koje se ovde često vide o tome kako je Arkan bio, na neki način, vezan za državne organe Republike Srbije?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: 1990. godine, pre nego što je izbio rat, Arkan je uhapšen u Hrvatskoj i kod njega je nađeno oružje. I on je mesecima držan u hrvatskom zatvoru. A onda je iznenada pušten, vratio se u Srbiju, formirao Srpsku dobrovoljačku gardu i krenuo u rat. To su činjenice. Ja neću da špekulišem šta sve te činjenice mogu da znače. Ali činjenice su veoma, veoma upečatljive. A ograničiću se samo na iznošenje činjenica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. E sad, molim vas, da ili ima još neka paravojna formacija o kojoj vi imate saznanja, značajnije, nema potrebe da ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Bilo je tu još raznih paravojnih formacija, poput Žutih osa i sličnih. Znače, u ovome ratu bilo je prilično haotičnih situacija. JNA nije bila uvek u stanju da spreči postojanje, pojavu ili dejstvo paravojnih formacija. A onda su se dešavale situaci-

je u kojima su razne bande kriminalaca formirale paravojne formacije i pod parolom borbe za odbranu srpskih nacionalnih interesa, vršile plačke, vršile ratne zločine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, kada ste uglavnom opisali sve ovo što se odnosilo na paravojne formacije, pre toga ste objasnili kako su se ponašali dobrovoljci Srpske radikalne stranke. Sve su to bile i vaša stranka i ove stranke koje su imale paravojne formacije, u ono vreme opozicione partije. Da li na osnovu ovoga što ste vi izneli može da se vidi da je, u stvari, Srpska radikalna stranka slala dobrovoljce u JNA i pod komandu JNA, bila jedina opziciona partija koja je u pogledu formiranja paravojnih formacija poštovala i zakon i političke stavove, odnosno da ih nije formirala?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da. Srpska radikalna stranka je bila jedina opoziciona politička partija koja se striktno držla zakona i isključivo svoje dobrovoljce upućivala u JNA. I nema ni jednog slučaja u ratu da su dobrovoljci Srpske radikalne stranke delovali van kontrole JNA.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je bilo i jednog slučaja da ste vi lično, gospodine ...

SUDIJA ROBINSON: Samo trenutak, gospodine Miloševiću. U odgovoru gospodina Šešelja stoji da Srpska radikalna stranka nije bila jedina stranka koja se pridržavala zakona. Ja sam mislio da je on rekao da je Srpska radikalna stranka, u stvari, bila jedina stranka. To bi trebalo da se ispravi za zapisnik.

SVEDOK ŠEŠELJ: To nije dobar prevod, onda. Srpska radikalna stranka je jedina koja se striktno pridržavala zakona i svoje dobrovoljce isključivo upućivala u JNA.

SUDIJA ROBINSON: Da, tako sam to i shvatio. Ali evo, to je sad rešeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Vi ste, gospodine Robinson, očigledno naučili srpski.

SUDIJA KVON: Gospodine Šešelji, da li sam ja netačno shvatio da ste vi rekli da je bilo nekih dobrovoljaca koji su se priključili Teritorijalnoj odbrani, ali to sve pod uputama JNA.

SVEDOK ŠEŠELJ: Pa ja sam vam rekao da su svi dobrovoljci bili u JNA. Neki su upućeni u sastav Teritorijalne odbrane Zapadne Slavonije, oko 500 ih je neprekidno tamo bilo, dobrovoljaca Srpske radikalne stranke, ali pod komandu aktivnog oficira JNA, pukovnika Trbojevića. Jer u ratnim uslovima i u stanju neposredne ratne opasnosti JNA preuzima kontrolu nad ukupnom Teritorijalnom odbranom. Tako je po našim zakonima bilo.

SUDIJA KVON: Hvala vam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Šešelji, da li ste vi lično, u bilo kom slučaju, u bilo koje vreme zadržali neku komandu nada vašim dobrovoljcima koje ste uputili u JNA?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne. Nikakve komande nisam imao, ali sam neprekidno činio sve što je u mojoj moći da dobrovoljcima pred polazak skrećem pažnju kako se treba ponašati u pogledu morala i u pogledu ratnog prava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to ste objasnili. E sada mi recite, posle povlačenja JNA sa područja Krajine i sa područja Bosne i Hercegovine, dakle formirana je Savezna Republika Jugoslavija, naši građani su povučeni sa područja izvan Savezne Republike Jugoslavije, gde su vaši dobrovoljci onda išli?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Najveći broj dobrovoljaca se povukao sa JNA, ali jedan broj dobrovoljaca se uključio u srpsku vojsku Republike Srpske i nastavio da se bori. To je bila njihova slobodno izražena volja. Dešavalo se da su i u buduće naši članovi odlazili iz Srbije, ali uvek u sastav regularne Vojske Republike Srpske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle ni posle toga nikad nisu išli u sastav bilo kakve paravojne formacije, niti oni formirali paravojnu formaciju.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Apsolutno nikada nisu bili ni u kakvoj paravojnoj formaciji i nikada oni nisu formirali paravojne formacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Želim da raščistim, nadam se da smo ovo sasvim razjasnili, samo da raščistim sada jednu pojedinost ovde. Da li je u nekom periodu ličnost poznata pod nadimkom "Žučća" bio jedan od vaših dobrovoljaca.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, reč je o Vojinu Vučkoviću Žučići, on je bio dobrovoljac Srpske radikalne stranke u Istočnoj Slavoniji. On je oteran iz jedinice u kojoj se borio zbog pljačke i on se posle Istočne Slavonije više nikada nije pojavljivao kao dobrovoljac Srpske radikalne stranke. Međutim naknadno je formirao neku svoju paravojnu formaciju koju je nazvao "Žute ose" i njegova formacija je dejstvovala na području Zvornika dok ga vlasti Republike Srpske nisu uhapsile i razbile mu tu formaciju. On je posle suđen sa svojim bratom na procesu u Šapcu, opet mu se sudi, kako čujem i tako dalje. Međutim on tada više nikakvih veza nije imao sa Srpskom radikalnom strankom, čak ja sam ovde dobio u formi oslobađajućeg materijala njegovu izjavu u istražnom postupku gde on tvrdi da je napustio Srpsku radikalnu stranku zbog naše saradnje sa režimom u Srbiji. Znači neće niko da kaže da je lopov, da je kriminalac, pa je zbog toga izbačen, nego sad on traži neke ideološke razloge, ali to je toliko besmisleno ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li znate kako su, dakle on je, kad ste ga izbacili iz Istočne Slavonije iz vaših redova, mislim stranačkih redova, on je formirao neku svoju paravojnu formaciju u Bosni, da li znate kako su vlasti u Srbiji reagovale na saznanje o nekim zločinima koje su Žute ose, odnosno ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa oni, uhapšeni su, suđen u poznatom šabačkom procesu. Taj proces se odvijao sa teškoćama, jer je

teško bilo naći svedoke koji bi ga optužili za ono šta je sadržala optužnica. Koliko se ja sećam, obojica su osuđeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se u tabulatoru 27 nalazi akt Okružnog javnog tužilaštva u Šapcu od 9. novembra 1993. godine i da li se radi o ovim licima i pokretanju krivičnog postupka za ratne zločine?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEJ: Samo jedna stvar koja bi trebalo da se dotakne u vezi s ovim dokumentom. Optuženi to možda ne zna. Ovaj dokument je ranije u ovom postupku već predložen putem svedoka C-004. Taj je svedok bio zaštićen zaštitnim merama. Zaštitne mere su kasnije povučene, 16. oktobra 2002. godine na zahtev tog svedoka. To može da se vidi u transkriptu, strana 11.647. I taj je svedok dalje svedočio na javnoj sednici. No, 17. oktobra, sledećeg dana, on je počeo ponovo da svedoči na privatnoj sednici zbog informacija u vezi sa njegovom ličnom bezbednošću i bezbednošću njegove porodice, koje je dobila Služba za žrtve i svedoke (Victims and Witnesses Section). To je na strani 11.726. I nakon što je završio svedočenje, on je putem Tužilaštva izjavio da se ne protivi tome da njegovo svedočenje bude javno, da ne bude pod pečatom. I Sud je, u skladu s tim, izdao nalog, poštujući tu njegovu želju u vezi sa njegovim iskazom. Međutim, dokazni predmeti koje je on prezentirao i dalje su pod pečatom. Ti dokazni predmeti nisu dobili sudski nalog kojim bi bilo dovoljeno da budu predstavljeni javnosti. Tužilaštvo je u vezi s tim podnelo podnesak 26. februara 2003. godine i dan nakon toga, 27. februara 2003. godine, Sud je izdao nalog kojim je skinuo oznaku poverljivosti sa iskaza datog na zatvorenoj sednici, ali, kao što sam već rekao, taj nalog nije obuhvatao i dokazne predmete i ti dokazni predmeti ostali su pod pečatom. Znamo da je ovaj dokument jedan od dokumenata koji je pokazan tom svedoku. Pokazao ga je optuženi i taj je dokument dobio dokazni broj D57.

SUDIJA KVON: 56.

SUDIJA ROBINSON: D56.

ADVOKAT KEJ: Da, ovo šta je ovde tabulator 27 je D56.

SUDIJA KVON: On nije svedočio pod pseudonimom.

ADVOKAT KEJ: Na početku je bio C-004, a nakon toga mu je ime objavljeno u javnosti. Ipak, posle toga je svedočio i na privatnoj sednici. Dakle, bio je to jedan dosta komplikovani niz događaja. Za ovo ne treba da smo na privatnoj sednici, ništa od toga još nije na grafoskopu. Ako pogledamo ovaj dokument, vidimo da je jedino pitanje zbog koga bi ovaj dokument trebalo da ostane pod pečatom to što se u jednom pasusu spominje jedan seksualni delikt.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najš?

TUŽILAC NAJS: Ukoliko je jedini problem ovde identifikacija osobe u vezi sa seksualnim deliktom, pretpostavljam da nema razloga zašto se uopšteno ne bi moglo govoriti o ovom dokumentu na javnoj sednici, a na privatnoj sednici samo onda kada se spominje to ime.

ADVOKAT KEJ: Ja sam sve to spomenuo zato što sam pokušao da se dosetim da li postoje još neki drugi razlozi zbog kojih u toj meri ovaj dokument ne bi trebalo da bude javan. Meni se čini da bi se to ime moglo redigovati i da na taj način neće da bude problema u vezi sa suštinom svedočenja ovog svedoka o ovom pitanju. Na taj način o ovom pitanju može propisno i pred javnošću da se govori.

SUDIJA ROBINSON: Zahvalni smo, gospodinu Keju (Kay).

ADVOKAT KEJ: Na stranici 2, paragraf 2 je jedini, čini mi se osetljiv paragraf u ovom dokumentu.

SUDIJA ROBINSON: Znači možemo da čujemo iskaz svedoka na javnoj sednici osim ukoliko se ne bude spominjao paragraf broj 2, na

stranici 2.

ADVOKAT KEJ: Prema tome, bilo bi dobro da se sada izda nalog da to postane javni dokument uz ovu ogradu u vezi sa redigovanjem paragrafa 2 i seksualnog delikta.

SUDIJA ROBINSON: U redu, izdajem nalog u tom smislu. Gospodine Šešelj, jeste li shvatili?

SVEDOK ŠEŠELJ: Potpuno shvatio, gospodine Robinson, ali nije moja namera ni da svedočim o tome. Ja ne ulazim u detalje krivičnih dela za koje su optuženi Duško i Vojin Vučković. Ja svedočim da su oni procesuirani pred srpskim sudom 1993. godine, neposredno nakon što su izvršili zločine, a ja nisam upoznat sa detaljima tih zločina. I nije bilo ni trenutka opasnosti da ja pominjem ime neke žrtve. Ako je žrtva silovanja, naravno da joj treba ime zaštititi, ali ovde u ovom slučaju ovo je potpuno javni dokument u srpskom pravosuđu. Dakle suština mog svedočenja po ovom pitanju je da su oni bili procesuirani za ratne zločine koje su izvršili u području Zvornika. A detalje zločina ja ne znam. Ja znam onoliko koliko sam mogao iz novina pročitati kad im je proces vođen. Nisam ja bio očevidac njihovih zločina. Tako da je moje svedočenje po ovom pitanju striktno ograničeno na podatak da su bili procesuirani od strane vlasti u Srbiji.

SUDIJA ROBINSON: Koje je konkretno pitanje koje imate o ovom dokumentu, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Činjenica da su vlasti u Srbiji, prve vlasti na području nekadašnje Jugoslavije koje su svog državljanina uhapsile i sudile za ratni zločin.

SUDIJA ROBINSON: Ne, ne, postavite pitanje svedoku tako da to onda uđe u spis.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Gospodine Šešelj, molim vas da bismo skratili celu ovu priču, otvorite stranu 2 ovog dokumenta i pročitajte prva četiri reda.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ovde se govori da je “u istom periodu iz Doma kulture u Čelopeku odveo na saslušanje 34 lica u nepoznatom pravcu, koja lica je zatim pobio, čime je izvršio krivično delo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142 Krivičnog zakona Jugoslavije.”

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, a pročitajte na prvoj stranici datum kada je pokrenuto.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: To je 9. septembar 1993. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle 9. septembra 1993. godine je to pokrenuto.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, a događaji su, koliko se ovde vidi, iz druge polovine 1992. godine. Oko polovine 1992. godine se to desilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se vidi, gospodine Šešelj, da događaji nisu bili na teritoriji Srbije?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da. Događaji su bili na teritoriji Bosne i Hercegovine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se vidi da je osnov zašto je on uhapšen i suđen u Srbiji sama činjenica da je naš državljanin?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, ali mogao je biti uhapšen i suđen i da nije naš državljanin. Svaka zemlja na svetu je ovlašćena da goni ratne zločince.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prema tome, da li vam je poznato da li je bilo ko na području nekadašnje Jugoslavije, pre nego naše pravosuđe i naši organi vlasti, išlo u progon bilo kavg ratnog zločna?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Koliko mene sećanje služi, nema ni jednog primera da su vlasti u Hrvatskoj ili u Bosni i Hercegovini ili bilo gde drugo krivično procesuirali izvršioce ratnih zločina, pre

ovoga slučaja. To je prvi slučaj da je nekome suđeno za ratne zločine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Šešelj. Ja se nadam da ovo može da uđe kao dokazni predmet, odnosno pošto je već ušlo, pretpostavljam da ćete doneti odluku da se skine pečat sa ovog dokumenta osim ove tačke 2 koja nema ni značaj za svedočenje gospodina Šešelja.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Taj dokument je već uvršten u spis, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Sud je uveo u unakrsnom ispitivanju svedoka koga je spomenuo gospodin Kej.

SUDIJA ROBINSON: Dakle, ovde sada uvršćujemo tabulatore 5 do 8 i tabulator 10.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Šešelj, ja još uvek u dokumentu ne mogu da pronađem ovo o čemu ste govorili. Vi ste spomenuli navod da je on iz Doma kulture u Čelopeku odveo 34 lica koja je kasnije ubio.

SVEDOK ŠEŠELJ: Na drugoj strani, prvi red srpske verzije. Ja, na žalost, ne znam engleski pa vam ne mogu pomoći u engleskoj verziji.

SUDIJA BONOMI: Da li se tu govori nešto o tome da su ti ljudi trebali da idu da transportuju leševe pre nego što su ubijeni?

SVEDOK ŠEŠELJ: Ne, ovde se govori samo da su odvedni na navodno saslušanje u nepoznatom pravcu i da su zatim pobijeni. Verovatno su im leševi naknadno nađeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Bonomi, na drugoj strani engleskog prevoda, drugi pasus, odnosno druga alineja, moglo je da se citira mnogo, ali ja sam zamolio gospodina Šešelja samo to da citira. Piše vam "Tokom tog perioda ..."

SUDIJA BONOMI: Da, znam, piše: "34 lica", ali u prevodu je izašlo "četvoro ljudi". To je onda, znači, druga stranica. Znači 34.

SVEDOK ŠEŠELJ: 34, da.

SUDIJA BONOMI: Hvala puno, sad sam to pronašao. To je, znači, na drugoj strani, drugi paragraf.

SUDIJA ROBINSON: Sada idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Napuštamo sada ovaj problem Žutih osa, to smo razjasnili. Ovde je bilo nekoliko svedoka koji su, od kojih su neki upotrebili izraz "šešeljevci" za neke paravojne formacije. Da li vi imate neko objašnjenje za takvu upotrebu tog izraza, s obzirom na sva objašnjenja koja ste dali i na način na koji su vaši dobrovoljci odlazili, najpre kao dobrovoljci u JNA, a dalje neki od njih bili u Vojski Republike Srpske ili Vojski Republike Srpske Krajine?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa taj termin "šešeljevci" mogao je u različitim okolnostima da ima različito značenje. Dešavalo se da su "šešeljevcima" nazivali dobrovoljce Srpske radikalne stranke. Dešavalo se da su se nekada meštani određenih područja u zapadnim srpskim zemljama sami nazivali "šešeljevcima". Ja sam nalazio u nekim presudama ovde, na primer u presudi Radoslavu Brđaninu da je bila neka paravojna formacija lokalnih Srba zvani "šešeljevci" u bosanskoj Krajini. Ja sam opet povodom toga kad bi me novinari pitali, izjavljivao da su svi časni Srbi šešeljevci, da se svi časni Srbi slažu sa mojim političkim stavovima i pogledima. Meni je to imponovalo. Ali sama

po sebi formulacija "šešeljevci" ništa precizno ne znači. Može da znači ideološke, političke sledbanike, zavisno od okolnosti. Ali nikada ni jedna paravojna formacija nije postojala iz koje bi stajala Srpska radikalna stranka ili ja lično, kao predsednik te stranke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Uključujući i Bele orlove koje su vam pojedni svedoci pripisivali kao vašu paravojnu formaciju.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Znače, dešava se često, daju, na primer, Muslimani izjave za svoje medije ili daju Hrvati izjave za svoje medije, pa kažu "Šešeljevi Beli orlovi". Zabune su se često dešavale. Ali dobrovoljci Srpske radikalne stranke imali su striktnu političku sugestiju da izbegavaju savaki kontakt sa Belim orlovima, sa Arkanovim Tigrovima, sa Mauzerovim Panterima, sa Srpskom gardom, Draškovićevom i tako dalje. To smo im uvek neprekidno govorili, "od njih se što više distancirajte". Što veća distanca. I na tome smo insistirali koliko smo mi mogli politički da utičemo na to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da su pripadnici nekih drugih paravojnih formacija koje su delovale van teritorije SRJ i Srbije odnosno na prostoru Krajine i Republike Srpske, a za koje je postojala sumnja da su izvršili krivična dela i hapšeni u Srbiji?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa sećam se da je hapšen bio Dražen Erdemović pod sumnjom da je učestvovao u zločinu streljanja ratnih zarobljenika u Srebrenici. Znam da je jedna grupa Srba, ali ne znam kakav je bio ishod, uhapšena u Kninu, oni su se zatekli u zatvoru u Kninu u vreme kad sam ja tamo bio, pod sumnjom da su negde maltretirali civilno stanovništvo, možda je bilo i neko ubistvo, ne mogu baš da se setim svih detalja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li nešto znate, sad ste pomenuli Erdemovića, da li nešto znate o tome pod kojim okolnostima i zašto su hapšeni pripadnici, takozvane, grupe "Pauk" u Srbiji?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pripadnici grupe "Pauk" su hapšeni iz dva razloga: pod osnovanom sumnjom da su spremali atentat na vas kao predsednika Republike, ali pod osnovanom sumnjom da su direktno učestvovali u sastavu 10. diverzantskog odreda Vojske Republike

Srpske u streljanju muslimanskih ratnih zarobljenika u Srebrenici, u okolini Srebrenice. I mi smo javno saopštili javnosti sve te sumnje, oni su procesuirani, međutim od sudskog ishoda nije bilo ništa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A što nije bilo ništa od sudskog ishoda, gospodine Šešelj?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Šim je promenjena vlastu Srbiji 5. oktobra 2000. godine, svi osumnjičeni za streljanje muslimanskih ratnih zarobljenika u Srebrenici pušteni su iz zatvora pod nerazjašnjenim okolnostima. Mi smo znali da je streljanjem neposredno komandovao na licu mesta Milorad Pelemiš, inače komandant 10. diverzantskog odreda, znali smo da je njemu veoma blizak izvesni Dominik Petrušić, njih niko ne goni, čak ni ovaj Haški tribunal ih ne goni, oni i danas slobodno putuju po svetu, a Dominik Petrušić je čak vodio neke plaćenike sastavljene od bivših boraca Vojske Republike Srpske da ratuju u Kongu (DRC, Democratic Republic of Congo), da spašavaju Kaundu (Kenneth Kaunda), po nalogu francuske obavestajne službe. Oni koji su direktni, najdirektniji, najveći krivci za streljanje muslimanskih ratnih zarobljenika u Srebrenici, uopšte ih niko ne goni. Ja sam se kao potpredsednik Vlade intenzivno bavio tim pitanjem Srebrenice. Streljanje muslimanskih ratnih zarobljenika u Srebrenici shvatio sam kao veliku sramotu za celi srpski narod i pokušao sam da saznam što više činjenica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Šešelj, gospodin Najš je u nekoliko navrata ovde, a čini mi se i kod svedočenja generala Delića, generala Stevanovića, izneo tvrdnju kako su vlasti Srbije i SRJ zataškavale zločin u Srebrenici. Molim vas da pogledate šta se nalazi u tabulatoru 29 u vezi sa hapšenjem ove grupe "Pauk" i da li se tu nalaze neki dokumenti koji mogu da se suprotstave ovoj tvrdnji gospodina Najša da su vlasti u SRJ i Srbiji nastojale da zataškaju zločin u Srebrenici?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa ovde je veći broj izjava tadašnjeg saveznog ministra za informisanje Savezne Republike Jugoslavije, ali to šta je on izjavljivao je zapravo i stav Vlade Republike Srbije i savezne Vlade. On je ovo saopštavao na osnovu ukupnih saznanja

koja su imali naši istražni organi, a to su vodili istražni organi Srbije pošto savezna država nema istražne organe. On je saopštio javnosti prvo o broju streljanih Muslimana, o izvršiocima streljanja i o tome ko stoji iza toga streljanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, budite ljubazni, pogledajte izveštaj u kome se vidi, to je izveštaj u glavnom tada dnevnom listu "Politika", beogradskom i srpskom dnevnom listu od 12. februara 2000. godine, gde savezni ministar informacija obaveštava javnost o tim događajima. Da li imate to pred sobom?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pogledajte šta piše u ovom kratkom drugom pasusu, šta savezni ministar, odnosno u ime Vlade Jugoslavije, iznosi u vezi sa ovom grupom "Pauk" koju su naši organi uhapsili?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: On kaže da je rasvetljavanje zločina kod Srebrenice naš dug prema istini. To je bio stav i republičke i savezne Vlade. I neprekidno smo insistirali da se razjasne sve okolnosti koje su vezane za to streljanje, jer je taj zločin, po našoj oceni, naneo veliku štetu srpskom narodu. Pre svega srpskom narodu, jer smo, kao narod, osećali veliku nelagodnost što se uopšte tako nešto desilo, protivno svim našim moralnim principima, našoj istorijskoj tradiciji i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta su saznanja, najkraće, koja je Matić u ime Vlade, u funkciji saveznog ministra informisanja, izneo pred javnost o pozadini zločina u Srebrenici i o izvršiocima tog zločina?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Saznanja su, u najkraćim crtama, da je streljanje izveo 10. diverzantski odred. Diverzantskim odredom je komandovao Milorad Pelemiš. Taj 10. diverzantski odred je u svom sastavu imao Srbe, Hrvate, Muslimane, Slovence, čak i mnoge strance. Dakle, bio je jedna multietnička vojna jedinica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li iz toga prizlazi da je to bila

neka plaćenička vojna jedinica?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da. Iz toga najdirektnije proizlazi da je to bila plaćenička vojna jedinica, a saznanja naših obavještajnih službi su da je iza te jedinice stajala francuska obavještajna služba i mi smo to javno saopštili početkom 2000. godine. I posle, dakle, rata i posle Dejtonskog sporazuma, pripadnici ove jedinice nastavili su da deluju. Oni su čak kao plaćenici zapadnih sila u Bosni i Hercegovini izvršili kidnapovanje Stevana Todorovića na Zlatiboru i za novac su ga isporučili zapadnim snagama u Bosni i Hercegovini. Stevan Todorović je naknadno suđen ovde u Haškom tribunalu zbog nekih drugih zločina. Dakle, umesto da se njima sudi, umesto da se oni pohapse kao glavni krivci za streljanje u Srebrenici, oni saraduju sa zapadnim silama u Bosni i Hercegovini i čak šalju plaćenike u Kongo. I Milorad Pelemiš i Dominik Petrušić sasvim slobodno putuju širom Evrope, niko im u tome ne pravi smetnju, sasvim regularno dobijaju vize Evropske unije (European Union), oni su privilegovani građani Evropske unije, po svemu sudeći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U vreme kad je Goran Matić, savezni ministar za informisanje, obavestio javnost o tome, ti ljudi su bili u rukama naših organa vlasti i u zatvoru.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, bili su u zatvoru, vođena je istraga i zbog Srebrenice i zbog organizovanja atentata protiv vas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je, s obzirom na ove činjenice koje je javno izneo u ime Vlade ministar informisanja, bilo ikave sumnje da su ti ljudi direktno odgovorni za zločine u Srebrenici?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Imali smo obilje dokaza, mnogo izjava očevidaca, da su oni direktni izvršioци zločina. Ja sam se lično u Vladi Srbije bavio tim pitanjem, ispitivao sam razne okolnosti i neposredno se u to uverio. Prvo pokušao sam da saznam mnoge činjenice iz Republike Srpske ...

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ova priča koju smo čuli je vrlo uopštenog karaktera. Svedok, naravno, spominje i neke materijale koji postoje u

dokumentarnoj formi. Mislim da će nam zadati dosta problema ukoliko budemo morali da čekamo do unakrsnog ispitivanja da saznamo da li on te dokumente ima sa sobom i da li možemo da ih pogledamo. Možda Pretresno veće može da smatra da bi u ovom trenutku bilo dobro da se ustanovi da li taj materijal na koji se oslanja svedok, da li je ovde i da li mi možemo da ga pregledamo.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelj, da li sav taj materijal koji ste vi spomenuli u vašem poslednjem odgovoru, je ovde na raspolaganju?

SVEDOK ŠEŠELJ: Ja ne znam da li je on ovde na raspolaganju, ja ga nemam na raspolaganju, jer je to materijal nadležnih državnih organa u Srbiji, a ja sam uvid u taj materijal imao kao potpredsednik Vlade Srbije dok sam obavljao tu funkciju. Nove vlasti u Srbiji nasledile su taj materijal. Ovde postoje određene činjenice koje svedoče da smo mi držali u zatvoru Milorada Pelemiša i još neke zbog sumnje da su učestvovali u streljanju muslimanskih ratnih zarobljenika u Srebrenici.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam, odgovorili ste na pitanje. Gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Što se tiče materijala, gospodine Šešelj, vi u tabulatoru 28 imate i zvaničnu krivičnu prijavu protiv Dražena Erdemovića kome je ovde suđeno. Da li je imate, da li ste je videli?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da. Imam tu krivičnu prijavu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se u tom dokumentu ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: To je krivična prijava od 6. marta 1996. godine.

SUDIJA ROBINSON: Nemamo prevoda. Barem u mom tabulatoru nema prevoda za taj dokument. Molim da se to stavi na grafoskop. Dokument je kratak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dokument ima svega tri stranice. Krivična prijava, ovaj pečat pokazuje gore 6. marta 1996. godine.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto se ovde protiv njega podnosi krivična prijava, šta piše ovde, zbog čega se podnosi krivična prijava, molim vas pročitajte?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ovde se piše da se podnosi krivična prijava protiv Dražena Erdemovića koji nije bio državljanin Srbije, a po nacionalnosti je Hrvat, "zbog osnovane sumnje da je uselu Pilice, 20. jula 1995. godine na putu između Zvornika i Bijeljine kao pripadnik 10. diverzantskog odreda Vojske Republike Srpske, u okviru oružanog sukoba na teritoriji bivše Bosne i Hercegovine, zajedno sa sedmoricom pripadnika Vojske Republike Srpske izvršio ubistva nad civilnim stanovništvom, tako što su u periodu od 10.30 do 16.00 ubili oko 1.200 građana muslimanske nacionalnosti iz vatrenog oružja, koja su prethodno dovožena autobusima na mesto izvršenja" i tako dalje. Opisuje sada detalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I ovde je reč, krivično delo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142, stav 1 Krivičnog zakonika Jugoslavije.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, s tim što se ja ne bih složio da je to krivično delo protiv civilnog stanovništva. Po mojim saznanjima, to je krivično delo streljanja ratnih zarobljenika po Ženevskim konvencijama (Geneva Conventions), odnosno dopunskim protokolima 2 o unutrašnjem građanskom ratu, streljanje ratnih zarobljenika, takođe kažnjivo najstrožijim kaznama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se ovde u obrazloženju ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelji, nemojte dobrovoljno da iznosite stvari. Samo treba da odgovarate na pitanja koja su vam postavljena. Vi ste učen čovek, ali ovde ste svedok i morate da sačekate da čujete pitanje optuženog koji vas je ovamo i doveo kao

svedoka. Svedok koji sam dobrovoljno iznosi svoje odgovore obično predstavlja opasnost za onu stranu koja ge je pozvala.

SVEDOK ŠEŠELJ: Ja ne mogu, gospodine Robinson, da procenjujem za koga ja sve predstavljam opasnost. Ali sigurno predstavljam veliku opasnost za mnoge. Na primer, za tužilačku stranu. Ali šta ja mogu, ja sam opasnost kao pojava.

SUDIJA ROBINSON: Ne, ne, samo odgovarajte na pitanja koja vam postavlja gospodin Milošević.

SVEDOK ŠEŠELJ: Razumeo sam vaš komentar, u redu.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Šešelj, vi ste identifikovali snage koje su odgovorne za to kao 10. diverzantski odred čiji je jedan od komandira bio Milorad Pelemiš. I vi ste rekli da su to bili plaćenici. Ko ih je plaćao?

SVEDOK ŠEŠELJ: Slušajte, na direktno pitanje gospodina Miloševića da li to prizlazi iz činjenice da je tu bilo ne samo Srba nego Hrvata, Muslimana, Slovenaca i drugih nacionalnosti, da li iz toga prizlazi da su plaćenici, ja sam potvrdno odgovorio. Ja ne znam ko je njih i kada plaćao, ali ono šta su utvrdili naši istražni organi je sprega sa francuskom obaveštajnom službom. Dakle, ja sam bio sasvim precizan u svojoj izjavi.

SUDIJA BONOMI: Jesu li ono bili deo JNA?

SVEDOK ŠEŠELJ: Ne, oni nikada nisu bili deo JNA, ali su bili deo Vojske Republike Srpske, ali prilično osamostaljen deo vojske pošto nisu pripadali ni jednom korpusu, a sva Vojska Republike Srpske je bila podeljena u korpusu i brigade u okviru korpusa. Oni su bili jedna prilično samostalna jedinica pod firmom Vojske Republike Srpske.

SUDIJA BONOMI: A šta je po nacionalnosti Pelemiš?

SVEDOK ŠEŠELJ: Pelemiš je po mojim saznanjima po nacionalnosti Srbin.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, u vezi s ovom temom, ja sam odlučio da jednostavno zanemarim sugestivno pitanje optuženog o tome da je to bila grupa plaćenika. Jednostavno ne možemo da reagujemo na sva sugestivna pitanja optuženog, jer vi ste rekli da ne želite da reagujemo na sva pitanja. Međutim, ako pogledate veoma pažljivo način na koji optuženi i svedok putem pitanja i odgovora daju onaj iskaz koji daju, to mislim naglašava potrebu da se o svim temama pitanja ne postavljaju na sugestivan način. Jer da nije bilo ove analize sudije Bonomija odgovora ovog svedoka, činilo bi se da je on sam izneo tvrdnju da se radilo o grupi plaćenika, a da za to nije naveo izvor.

SUDIJA ROBINSON: Ja misim da ste tom prilikom vi trebali da uputite prigovor. Trebalo je da moju pažnju skrenete na to, jer to jeste jedno sporno pitanje, jer sam sam rekao da sam sklon da relativno blagonaklono gledam na stvari kada se ne radi o spornim pitanjima.

TUŽILAC NAJS: Veoma je teško na ovaj način da se govori o ovakvom načinu ispitivanja.

SUDIJA BONOMI: Meni se čini da je ovo dosta težak svedok da mu se sugerišu odgovori. Zato možda moramo da budemo malo blagonakloniji.

TUŽILAC NAJS: Ja mislim da ćete da zaključite da se sve to vrlo pažljivo pripremilo u prethodnim razgovorima i svedok tačno zna kuda se ide kada se postavi pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Šešelji, da vam ne bih postavljao sugestivno pitanje, molim vas pročitajte šta piše u obra-

zloženju na sledećoj strani ove krivične prijave protiv Erdemovića, šta piše u obrazloženju po čijem nalogu i ko je streljao ratne zarobljenike u Srebrenici?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: U obrazloženju krivične prijave stoji: "Prijavljeni je" dakle taj Dražen Erdemović, "dana 20. jula 1995. godine u jutarnjim časovima kao pripadnik 10. diverzantskog odreda Vojske Republike Srpske, po naređenju svog komandanta Milorada Pelemiša sa sedmoricom pripadnika", pa se navode njihova imena, ako treba i njih da pročitam, "otputovao kombijem u Zvornik i javio se njemu nepoznatom potpukovniku Vojne policije VRS. Sa navedenim potpukovnikom u pratnji dva vojna policajca, pomenuta grupa otišla je u selo Pilice koje se nalazi na putu Zvornik-Bijeljina. U selu Pilice su se zaustavili na stočnoj farmi koja se nalazi sa leve strane puta pre ulaska u selo Pilice" i tako dalje ...

SUDIJA ROBINSON: Prevodioci su vas upravo zamolili da usporite.

SVEDOK ŠEŠELJ: "Nakon što je potpukovnik saopšio da će kroz 15 minuta stići prvi autobus sa Muslimanima, udaljio se u pravcu Zvornika. Ubrzo po njegovom odlasku pristigao je autobus u kome se nalazilo oko 70-80 Muslimana iz Srebrenice i okoline, muškog pola, starosti između 17 i 60 godina koji su uz pratnju dva vojna policajca VRS izvođeni iz autobusa u grupama po 10 do 15 ljudi. Po naredbi komandira Gojković Brana, cela grupa je pristupila njihovom ubijanju pucajući iz automatskih pušaka M70A, jedinačnom paljbom, osim Savanović Stanka koji je koristio pištolj radi ubijanja ranjenih ljudi. Postupak je bio identičan dok se autobus ne isprazni. Pošto su autobusi i dalje pristizali, došla je još jedna grupa od desetak vojnika koji je poslao izvesni potpukovnik kako bi pomogla ubijanju Muslimana. Ubijanja su nastavljena do 16.00. Tako da je na ovaj način ubijeno oko 1.200 lica". E sad ovde još jednu stvar moram reći, ja sam se bavio ovim pitanjem pa sam proračunavao pa vidim da je brojka od 1.200 preterana za ovu grupu koja je streljala, jer u ovom vremenskom periodu je nemoguće ubiti 1.200 ljudi jedinačnom paljbom. Dakle, iz nekog razloga brojka je ovde preterana. Ja ne sporim da je ukupno streljano između 1.000 i 1.200 Muslimana

na području Srebrenice, ali u samom ovom ovde slučaju sam vrlo jednostavno ustanovio, već površnijom analizom da je nemoguće da jedna ili dve grupe od po desetak ljudi jedinačnom paljbom ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam, hvala vam. Gospodine Miloševiću, hteo bih da postavim jedno pitanje. Da li je vaša teza, imajte na umu da vi ne morate ništa da dokažete, ali recite mi da li je vaša teza da osobe koje su odgovorne za ubistva u Srebrenici, su bili pripadnici jedne plaćeničke jedinice koja se sastojala od Srba, Hrvata, Muslimana, Slovenaca, čak i stranaca?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Robinson, ja nemam dokaze da li su oni bili kao jedinica plaćenička jedinica. Ali u ovome što je ministar informisanja izvestio u ime Vlade, što proizilazi iz saslušavanja tih ljudi koji su bili uhapšeni, a potom volšebno oslobođeni posle puča od 5. oktobra od novih vlasti, proizilazi da su oni za to dobili novac. I to piše, i to piše u tabulatoru 29, u izjavama koje je izneo ministar informisanja. U izjavama s kojima je upoznao javnost ministar informisanja. A nesumnjivo je da je reč o multietničkoj jedinici. Ja vas molim, gospodine Šešelji, da pogledate ovaj srednji, srednji stubac ovog izveštaja u "Politici" koji ste već citirali, gde Matić kaže: "Masakr se pripisuje Srbima" to je poslednji pasus ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, našao sam ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I pročitajte ga.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: "Mada ga je izvela jedna multietnička banda u kojoj je bilo Hrvata, Muslimana, Slovenaca i nekoliko Srba. Kao egzekutore Matić je naveo Milorada Pelemiša, bivšeg specijalca Franca Kosa, taj je Slovenac i Zijada Žigića koji je kasnije uzeo ime Živko Mičić", dakle promenio je ime u srpsko. "Sa njim je bio i Dražen Erdemović koji bi u Hagu (The Hague) trebalo da svedoči protiv Karadžića i Mladića."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E nastavite sada, šta piše dalje ispod podnaslova. Citiraju, citiraju ministra informisanja.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ministar tada kaže: "On je u Hagu", dakle taj Dražen Erdemović, "potreban za neke druge stvari, pa je za ubistvo 120 ljudi dobio samo četiri godine zatvora, a i supruga i dete su mu prebačeni u Holandiju (Holland)".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dovoljno, dovoljno ne moramo dalje. Dakle šta on dalje kaže u ovom trećem pasusu odnosno preposlednjem, u srednjem stupcu "Zapad drži pod kontrolom ..."

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: "... kontrolom ubice i kriminalce koji služe njihovim interesima. Šta nam nudi zapad? Demokratiju plaćenih ubica. Upravo slučaj Milorada Pelemiša mnogo toga dokazuje."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ako se postavlja pitanje para, treći pasus odozdo, pre ovog podnaslova u centralnom stupcu, kaže: "Dogovoreno da se ..."

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: "... da se Srebrenica preda bez borbe, a prethodno je Naser Orić napustio grad, po njega je došao helikopter", to su činjenice koje su opšte poznate, "dogovoreno je da pripadnici 10. diverzantskog odreda izvedu masakr za šta će dobiti dva miliona maraka". To je rekao ministar Matić.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle ministar informisanja svakako ne vrši istragu.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne, on na osnovu podataka naših istražnih organa daje informacije za javnost.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, on nije ove informacije mogao da da iz svojih nekakvih špekulacija, već isključivo na osnovu podataka istražnih organa u čijim su se rukama u tom trenutku sva ova lica nalazila.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da. I istraga je vrlo dobro napredovala po svim mojim saznanjima kao potpredsednika Vlade.

SUDIJA ROBINSON: Zaustaviću vas. Ne pravite pauzu između pitanja i odgovora i to je vrlo nefer pema prevodiocima.

TUŽILAC NAJS: Mislim da ovi poslednji paragrafi i nisu prevedeni u pisanoj formi, osim ako ja nisam mogao da ih nađem.

SUDIJA KVON: Da, ni ja nisam mogao da nađem te delove.

TUŽILAC NAJS: Možda bi stoga mogli da ih stavimo na grafoskop.

SUDIJA KVON: Da, to je nešto šta je on izjavio za "Politiku".

TUŽILAC NAJS: Da, da, za "Politiku", u srednjoj koloni, ali mislim da nemamo prevod i da ne znamo tačno gde se nalazi taj paragraf.

SUDIJA ROBINSON: Da. Gospodine Miloševiću, molim vas da pojasnite, gde se nalazi taj paragraf koji ste upravo pročitali?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Paragraf koji sam citirao nalazi se u srednjem ovom stupcu izveštaja iz "Politike". Ali vama skrećem pažnju, pošto je maločas objašnjavao gospodin Najs da je Matić dao izjavu za "Politiku", ministar informisanja, nije on davao izjavu za "Politiku". On je obavestio novinare na konferenciji za štampu i u ovom tabulatoru se nalazi izveštaj iz "Politike", to su jedne novine, izveštaj iz "Ekspres politike", izveštaj iz "Novosti", dakle izveštaj iz nekoliko listova, iz "Ekspresa", nemam transkript izveštaja iz "Borbe", evo ga tu je i iz "Borbe", nemam transkript izveštaja iz elektronskih medija, ali ovde je reč o tome da su ovo veoma značajna saopštenja i uobičajeno je da ministar informacija, u ime Vlade, na konferenciji za novinare iznosi ovakve stvari. On ne daje nikakve izjave pojedinim novinama, nego obaveštava novinare na sazvanoj konferenciji za štampu o informacijama koje Vlada hoće da im saopšti. Da li vi imate iskustva o tome, gospodine Šešelj?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da. Ovo su javnosti predočena saznanja Vlade Republike Srbije ...

SUDIJA ROBINSON: Neću da dozvolim to pitanje. Postavite neko drugo pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ako pogledate sada prvu stranu krivične prijave protiv Erdemovića, da li na kraju prvog pasusa koji počinje sa ovo "protiv" piše kad je on uhapšen? U poslednjem redu, pogledajte koji datum ovde piše.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ovde se kaže da je Erdemović uhapšen 3. marta 1996. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, ova krivična prijava je sastavljena, ko vam je ovo dao ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pola godine nakon streljanja u Srebrenici, otprilike.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro, ali krivična prijava je 6. marta, jer piše gore u levom uglu.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, 6. marta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle krivična prijava je podneta posle tri dana njegovog saslušavanja.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Toliko je kod nas po zakonu trajao policijski pritvor. Policija ga je posle tri dana morala pustiti ili sa krivičnom prijavom predati istražnom sudiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle on je sa ovom krivičnom prijavom koja je sačinjena na bazi njegovog saslušavanja trodnevnog.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, da li se u obrazloženju, u ovom dokumentu, vide sva imena koja je Erdemović otkrio u toku svog saslušavanja?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Erdemović je pomenuo svog komandanta Milorada Pelemiša i još sedmoricu pripadnika, to su Gojković Brana, Savanović Stanko, Grolija Zoran, Gorijan Vlastimir, Boškić ili Koškić Marko, Kos Franc i Cvetković Aleksandar. To su imena koja je pomenuo Erdemović u izjavi datoj našoj policiji, odnosno Službi državne bezbednosti, centar Novi Sad.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, pošto su ovi podaci bili dostupni kancelariji gospođe Del Ponte (Carla Del Ponte) s obzirom da je Erdemović poslat ovamo, da li vi znate okolnosti pod kojima je Erdemović poslat?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Erdemović je uhapšen, bio je u našem zatvoru, Hag ga je zatražio, a on je lično izrazio želju da ode u Haški tribunal, inače, po našem zakonu ne bi mogao biti isporučen. Mada je stranac, znate i mogao bi, ali bi se vodio dugotrajni proces ekstradicije kad je reč o strancima. Pošto je on lično izrazio želju da ide pred Haški tribunal, on je vrlo brzo isporučen, ne znam tačno kog datuma, ali to zna bolje ova tužilačka strana. Ali mislim da je to bilo nekih desetak dana, ne više.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je vama poznato da je u procesu koji je vođen ovde potvrđeno ovo šta piše u krivičnoj prijavi da je on lično ubio preko 100 ljudi?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa da, on je ovde osuđen za ubistvo oko stotinu ljudi, međutim sa pet godina zatvora, pa je posle tri i po godine pušten na slobodu, što je zaista zaprepašujuće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li imate objašnjenje, s obzirom da su sve ove činjenice poznate kancelariji gospođe Del Ponte, kako je moguće da ni protiv koga od ovih lica nije pokrenut krivični postupak ni podignuta optužnica.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ova lica su pod zaštitom. Ova lica dobijaju slobodno vize Evropske unije, putuju po belom svetu, niko im ništa ne može.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se o tome nešto govori u izjavama ministra informisanja u vezi sa uhapšenima grupe "Pauk" ...

SUDIJA ROBINSON: Pređite sada na neko drugo pitanje. Ovo više nije od pomoći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Šešelji, da li s obzirom na ova zvanična saopštenja Vlade Jugoslavije, hapšenje grupe "Pauk" i sve što je se desilo uz te događaje, može da opstane tvrdnja, bilo čija, da su vlasti Jugoslavije nastojale da zataškaju zločin u Srebrenici?
SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne, ne može da opstane ta tvrdnja, a ja sam svedok i učesnik u tome da su se vlasti Srbije i Jugoslavije iz petnih žila trudile da taj zločin što efikasnije raskrinkaju, da saznaju imena svih izvršilaca i sve ono šta je nama bilo dostupno u vezi krivičnog gonjenja, da bude procesuirano. Mi smo smatrali da je to naša i pravna i politička i moralna obaveza da zločin streljanja muslimanskih ratnih zarobljenika u Srebrenici i okolini ne prođe nekažnjeno. To je bila politika Vlade Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vi imate ikakva saznanja o tome pod kojim su okolnostima ovi pripadnici grupe "Pauk", uključujući dakle ove pomenute, pušteni posle 5. oktobra?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Oni su odmah pušteni da javnost nije uopšte obavestavana, a prozapadne političke partije su još pre puštanja i pre promene vlasti ismevale naše javno saopštene stavove ko je kriv za događaje u Srebrenici i šta se tamo dešavalo. Ismevali su da smo izmislili tu grupu "Pauk" i nipodaštavali su saopštenja koja smo davali javnosti. A onda su ih odmah sve pustili bez procesuiranja, iz zatvora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Iako je bilo jasno da su pripadnici tog 10. diverzantskog odreda zajedno sa Erdemovićem?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Svako ko je želeo da to sazna, mogao je da sazna, to je bilo rasvetljeno do kraja, da su oni učestvovali u streljanju u Srebrenici i okolini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Šešelji.

SUDIJA ROBINSON: Da li ste time završili svoje ispitivanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne, ne, ja imam dalje da pitam. Ja nisam ni ...

SUDIJA ROBINSON: Koliko vremena će još da vam bude potrebno za ovog svedoka?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam predvideo koliko sam najavio, ali idem nešto sporije tako da ne mogu da procenim, gospodine Robinson. Procenicu danas poslepodne pa ću vam reći ujutru. Novembra 1991. godine bili ste ...

SUDIJA ROBINSON: U redu.

SUDIJA BONOMI: Pre nego što nastavite, ovo puštanje, 5. oktobra, podestite me o kojoj godini se radilo.

SVEDOK ŠEŠELJ: 2000. godini.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

TUŽILAC NAJS: Pre nego što nastavimo, što se tiče vremena, koliko sam ja shvatio optuženi će i sutra čitav dan da ispituje svedoka. To, naravno, utiče na naše planiranje posla i, takođe, na pripremu materijala za unakrsno ispitivanje, tako da bih bio zahvalan ako bih znao da li će sutra da nam bude potreban čitav dan. Ukoliko će on da bude i cele sledeće nedelje ovde, to bi, takođe, bilo od koristi da znamo.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, sutra ujutru morate da nas obavestite kako bismo mogli sve da isplaniramo. Procenite situaciju i onda nas sutra ujutru obavestite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodin Najs je postavio pitanje da li mi sutra treba ceo dan, mogu da mu izađem u susret sa informacijom da mi svakako sutra treba ceo dan i verovatno najmanje još jedan dan iduće nedelje. Najmanje, tako da on može slobodno da planira svoje unakrsno ispitivanje. Gospodine Šešelji, novembra 1991. godine bili ste u Zapadnoj Slavoniji, a zatim u

Banja Luci.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko vas je tada zvao i tražio susret sa vama?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ja sam u Zapadnu Slavoniju otišao helikopterom Jugoslovenske narodne armije preko Banja Luke u društvu sa Ilijom Šašićem ministrom inostranih poslova Zapadne Slavonije koji me je molio da dođem tamo i da obiđem i narod i vojnike na položajima, pošto je Zapadna Slavonija sa svih strana bila opkoljena hrvatskim trupama. U Zapadnoj Slavoniji sam se zadržao dva tri dana, vratio sam se u Banja Luku, u Banja Luci sam imao veliki miting Srpske radikalne stranke, a onda su to veče u hotel "Bosna" došla dva visoka funkcionera Srpske demokratske stranke iz Banja Luke i saopštili mi da je zvao Milan Babić i zamolio me da hitno dođem u Knin, jer se pojavio kapetan Dragan, buni vojsku protiv njega i njegove vlasti i pokušava da izvede puč. Te noći sam ja odmah seo u automobil sa ovom dvojicom visokih funkcionera Srpske demokratske stranke iz Banja Luke i oni su me dovezli u Knin rano ujutru, sledećeg dana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Sad ste objašnjavali kako ste otišli tamo. Babić je u svom svedočenju ovde, ne ulazim sada u motive, neću da vam postavljam sugestivna pitanja, pomenuo da vam je ministar odbrane Srbije, general Marko Negovanović, dao na korišćenje helikopter u novembru 1991. godine. Je li to tačno?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: General Marko Negovanović u to vreme nije bio ministar odbrane Srbije, ministar odbrane Srbije je bio general Tomislav Simović, to sam apsolutno siguran. General Marko Negovanović je tada bio na funkciji načelnika Generalštaba, zamenika načelnika Generalštaba JNA. Tačno je da sam ja u Beogradu zvao generala Negovanovića, da sam tražio helikopter, general Negovanović kao zamenik načelnika Generalštaba uputio me je na komandanta Ratne avijacije i protivvazdušne odbrane, generala Božidara Stevanovića, Božidar Stevanović mi je dao helikopter sa dva

pilota i ja sam sa heliodroma Banjica uzleteo u pravcu Banja Luke. To vam je potpuna istina o tome. Dakle, Marko Negovanović nije bio ministar odbrane Srbije u to vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro, hvala vam lepo. A recite da li je došlo, kad su vas odvezli tamo ta dvojica, da li je onda došlo do susreta s Babićem i šta je Babić onda od vas tražio kad ste se sreli s njim?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Kad sam se sreo s njim, on mi je ispričao šta se sve dešava u Kninu i okolini, šta radi kapetan Dragan i zamolio me je da ja utičem na vojnike da se suzbiju namere kapetana Dragana, da se situacija smiri. Ja sam imao dva nastupa na radio stanicama, prvo na Radio Kninu, a onda na Omladinskom radio Kninu i obilazio sam mnoge vojne položaje. Na frontu kod Benkovca imao sam susret sa kapetanom Draganom koji je i kamerom zabeležen, negde u Beogradu imam i te snimke i tu je došlo do našeg verbalnog duela o kome je upoznata javnost u Srbiji. Nakon tog mog političkog delovanja, situacija se u priličnoj meri smirila i miting koji je zakazao kapetan Dragan, prošao je bez masovnijeg odziva vojske i naroda. Njegov pokušaj je propao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste vi tada, u stvari, pomogli Babiću?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa ja sam pomogao Babiću, naravno, jer, znate, tamo je situacija bila prilično komplikovana. Došlo je do konflikta između Milana Martića, ministra unutrašnjih poslova i Milana Babića kao predsednika Vlade. A onda se umešao kapetan Dragan i počeo da buni vojsku na raznim linijama fronta. Milan Babić, iako sam ja smatrao da on ima izvesne državničke sposobnosti, bio je lično velika kukavica, nije smeo da ide na prve linije fronta i vojska ga zbog toga nije volela. I nije uopšte bilo teško pobuniti vojsku protiv Milana Babića. Jer onaj ko ne ide po prvim linijama fronta, a nalazi se na takvom mestu, ne može biti u vojsci popularan. Jedan od elemenata moje tadašnje velike popularnosti je to što sam ja išao na bilo koje mesto, bilo o kakvoj pucnjavi da je reč, ne istureni položaj, zajedno sa ostalim vojnicima bez obzira na opasnosti. I

vojnici su to znali da cene. A ja sam sugerisao tamo u svojim pojavljivanjima na obe radio stanice da srpski narod mora da ostane jedinstven, da ne sme da bude unutrašnjih sukoba, da oni koji žele unutrašnje sukobe dok još traju oružana dejstva, da ne mogu biti prijatelji srpskog naroda, a inače kapetanu Draganu ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam, zaustavio sam vas. Odgovorili ste na pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato ime Miroslava Deronjića?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da. Poznato mi je ime Miroslava Deronjića. Sve vreme rata na prostoru bivše Bosne i Hercegovine, on je bio apsolutni gospodar Bratunca. Bratunac je jedan grad u istočnoj Bosni na obali Drine, blizu Srebrenice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi da li je Miroslav Deronjić imao, po vašim saznanjima, veze sa nekom političkom partijom u Srbiji?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Po mojim saznanjima, u početku je Miroslav Deronjić bio član Srpskog pokreta obnove Vuka Draškovića. Kad je Vuk Drašković držao miting, negde 1990. godine u Bratuncu, Miroslav Deronjić je zajedno s njim stajao na bini. Posle toga je Miroslav Deronjić promenio stranku i ušao u Srpsku demokratsku stranku. Onda je bio predsednik Kriznog štaba opštine Bratunac i komandant Bratunačke brigade, dok još Vojska Republike Srpske nije bila još sasvim formirana i organizovana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li imate saznanja o njegovim odnosima sa ovim Belim orlovima?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, on je doveo izvesne formacije Belih orlova iz Srbije i držao ih pod svojom kontrolom tamo, oni su izvršavali njegove naloge.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On je ovde svedočio, on je istovremeno i suđen, a i svedočio je za drugu stranu. Da li znate nešto o

pokolju u selu Glogovo i vezi Deronjića s tim događajem?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da. U Glogovi su živeli Muslimani. Deronjić je od tih Muslimana tražio da predaju oružje uz obećanje da će biti sigurni i bezbedni u svojim kućama ako oružje predaju. Muslimani su predali oružje, a onda je Deronjić naredio napad na selo Glogova i tom prilikom je ubijeno 65 Muslimana. Nenaoružanih. Inače, Deronjić je ubijao još na nekim mestima u Bratuncu, to nije procesuirano, a Deronjiću je režim Mila Đukanovića isporučio celi autobus Muslimana iz Crne Gore. To su Muslimani koji su pod ratnim dejstvima iz Bosne pobjegli u Crnu Goru. Tamo ih je pohapsila crnogorska policija, zatvorila u autobuse i jedan autobus je isporučila Deronjiću u Bratuncu i ti Muslimani su odmah pobijeni. To je vrlo pouzdana moja informacija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li nešto znate o tome kakvu je pogodbu sa Tužilaštvom ovde napravio Deronjić?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Znam da je napravio pogodbu. Od tada smo prestali da govorimo, jer sam ga smatrao nečasnim čovekom, ali to nije bitno. On je napravio pogodbu da mu bude suđeno samo za Glogovu, da se zaborave njegovi ostali zločini u Bratuncu i da se zaboravi njegovo učešće u streljanju Muslimana u Srebrenici 1995. godine. A on je bio učesnik sastanka na kome je dogovoreno streljanje. I lično je priznao učešće na tom sastanku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato nešto o bilo kojim drugim delima za koje je Deronjić bio osumnjičen od strane policije?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da. Prvo je osumnjičen za ubistvo Gorana Zekića, istaknutog srpskog lidera tog kraja na početku rata. Goran Zekić je ubijen u zasedi, a onda je to prikazano javnosti kao delo Muslimana. Znam pouzdano da je policija Republike Srpske vodila istragu i da je Deronjić bio osumnjičen. Na izvestan način on je uspeo da izbegne procesuiranje. I znam da je Miroslav Deronjić ubio svoju prvu suprugu. A onda je to prikazao kao samoubistvo, kao ona mu je prišla s leđa, otela mu pištolj koji mu je stajao za pojasom i sama se ubila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Šešelji, da bih mogao da zaključim jedan deo ovog vašeg svedočenja, odnosi se opet na vaše dobrovoljce. Vi ste pomenuli da, govoreći o svojim dobrovoljcima, da su neki bili u Teritorijalnoj odbrani, a da je Teritorijalna odbrana bila pod kontrolom JNA. Hteo bih da raščistimo da li je Teritorijalna odbrana, ne govorim sada o vašim dobrovoljcima, vi ste rekli načelno uvek pod kontrolom JNA, da li je Teritorijalna odbrana i sve jedinice Teritorijalne odbrane u svakom slučaju bila pod efektivnom kontrolom JNA, odnosno da li je bilo situacija da se izvesni delovi ili jedinice Teritorijalne odbrane na neki način ponašaju samostalno i izvan kontrole JNA?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Po zakonu, to je bilo nemoguće. Da li se u praksi negde dešavalo, ja zaista ne znam, ali po zakonu bivše Jugoslavije, oružane snage su se sastojale iz dve komponente, iz JNA, kao operativne armije i Teritorijalne odbrane. I zakon je precizno regulisao, kad se vode operativne akcije vojske, onda je Teritorijalna odbrana pod direktnom komandom JNA. Ako negde na privremeno zauzetoj teritoriji ostanu odsečene jedinice JNA i Teritorijalne odbrane, onda one prelaze na gerilska ili partizanska vojna dejstva i tada Teritorijalna odbrana kontroliše jedinice JNA, zapravo komandant jedinica JNA zatečenih tamo mora da se podčini lokalnom komandantu Teritorijalne odbrane. To je zakonima bivše Jugoslavije bilo veoma precizno definisano. Ovde je reč o Zapadnoj Slavoniji. U Zapadnoj Slavoniji je dejstvovala Teritorijalna odbrana, ali na čelu Teritorijalne odbrane bio je pukovnik Trbojević aktivni oficir JNA, to znam pozdano jer sam se s njim tamo susretao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: General Vasiljević je ovde svEDOČIO 14. februara koliko, malo mi je ovde zabrljano, 2003. godine. Trebalo bi da je to tačno. Tada je bilo reči o sastavu vojnog vrha JNA u ratu 1991. godine. Ja bih želeo da pogledate taj sastav ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Samo mi kažite gde vam je to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja nemam ... Imam ovde samo kod sebe jedan ovaj primerak, ali, dakle, u ratu, u sukobima koje je

JNA imala 1991. godine, 16 ima ovih vodećih generala, jedan Jugoslaven, dva Srbina, osam Hrvata, dva Slovenca, dva Makedonca, jedan Musliman, hteo bih da se stavi ovo na grafoskop i molim vas da pročitate taj sastav vojnog vrha za koji se ovde nekoliko puta, da vojni vrh, ne za ovaj sastav, govorilo kako su se oni nalazili pod mojom kontrolom ili kontrolom vlasti Republike Srbije. Molim vas stavite ovo na grafoskop, a vas ću zamoliti, gospodine Šešelj, da pročitate i da kažete šta znate o tom dokumentu, odnosno jeste li videli kad taj sastav, taj sastav vojnog vrha SFRJ 1991. godine?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, ja sam znao za ovaj sastav vojnog vrha, tu nikave tajne nije bilo. Tu je bio Veljko Kadijević, po nacionalnosti Jugoslaven, on se tako izjašnjavao jer mu je otac bio Hrvat, a majka Srkinja ili obrnuto, ja ne znam tačno, ali u svakom slučaju iz mešovitog braka. Zatim Blagoje Adžić, načelnik Generalštaba je Srbin, Josip Gregorić je Hrvat, on je zamenik saveznog ministra, Stane Brovet je Slovenac, zamenik saveznog sekretara kako se tada nazivao ministar, Mile Ružinovski, Makedonac, načelnik Prve uprave Generalštaba, Konrad Kolšek, Slovenac, komandant Severozapadnog vojišta, komanda u Zagrebu. Neposredno pred rat JNA je svoju armijsku strukturu promenila ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelj, gospodine Šešelj, neću ovo ponovo da tražim. Prevodioci vas opet mole, govorite prebrzo. Ja pretpostavljam da ako budete sporije govorili da vam to neće smetati. I da neće da naškodi vašem braku. Vi morate da govorite malo sporije. Svake dva, tri, ili pet minuta, prevodioci moraju da intervenišu kako bi vas zamolili da govorite sporije.

SVEDOK ŠEŠELJ: Gospodine Robinson, moj brak ne zavisi od brzine govora nego od snage glasa. Mene bi ugrozilo da mi oslabi snaga glasa, znači izgubio bih muška svojstva, ali ja ću poslušati vašu sugestiju.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam na tom objašnjenju, jer ovo utiče na efikasnost našeg rada.

SVEDOK ŠEŠELJ: Čitaću vrlo polako, gospodine Robinson. "Konrad Kolšek, Slovenac, komandant Severozapadnog vojišta, komanda u Zagrebu, Aleksandar Spirkovski, Makedonac, načelnik Centralnog vojišta, komanda u Beogradu, Andrija Silić, Hrvat, načelnik štaba Centralnog vojišta, Života Avramović, Srbin, načelnik Jugoistočnog vojišta, komanda u Skoplju, Božidar Grubišić, Hrvat, komandant Ratne mornarice", kasnije bio predsednik Komunističke partije u JNA, pošto je JNA imao svoju partijsku organizaciju posebno u odnosu na ostale federalne jedinice. Zatim, Anton Tus, Hrvat, načelnik Ratnog vazduhoplovstva, Zvonko Jurjević, Hrvat, zamenik načelnika Ratnog vazduhoplovstva, Ivan Radanović, Hrvat, načelnik Centra visokih vojnih škola u Beogradu" koji je obuhvatao sve Vojne akademije, "Ibrahim Alibegović, Musliman, načelnik Ratne škole", Ratna škola, to je generalska škola, to je bio uslov da oficir postane general ako završi tu školu, "Tomislav Bjondić, Hrvat, načelnik Komandno-štabne akademije", to ja akademija za više oficire, "Mate Pehar, Hrvat, načelnik Vojne akademije u Beogradu". Dole imate i statistički pregled nacionalne strukture: tu je jedan Jugosloven, dva Srbina, osam Hrvata, dva Slovenca, dva Makedonca i jedan Musliman. To vam je struktura vojnog vrha JNA u ratu 1991. godine.

SUDIJA ROBINSON: Vidite, ja sam sada čekao, čekao sam da se završi prevod na engleski. Dakle, kad je reč o pitanju gospodina Miloševića, šta pokazuje taj popis?

SVEDOK ŠEŠELJ: Ovo prvo govori da gospodin Milošević nije imao nikakvu kontrolu nad JNA i ovo govori da JNA nije bila u srpskim rukama. I JNA nije mogla da sprovodi eventualnu srpsku nacionalističku politiku. Jugoslaviju je pokušala da sačuva JNA i to je razlog njenog ulaska u oružana dejstva. I ona je ušla tek kada je bila napadnuta na više mesta. Ona je strpljivo trpela raznorazne napade i u jednom trenutku više nije mogla da trpi, morala je uzvratiti na te napade. Opkoljavali su joj kasarne širom Hrvatske, napadali vojna skladišta oružja, napadali oficire, napadali oficirske porodice i tako dalje. Onog trenutka kad je postalo nepodnošljivo, armija je stupila u dejstvo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sada ćemo preći na jednu drugu temu, gospodine Šešelj. Naime prethodno želim da vas pitam, da li ste vi, pre nego što ste došli ovde dobrovoljno, imali prilike da gledate ovde proceduru koja je ovde vođena od februara 2002. godine.
SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ovu sudsku proceduru?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, da.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa ja sam pratio televizijski prenos vašeg suđenja koliko sam mogao u odnosu na svoje radne obaveze.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Imajući u vidu glavne teze, da li ste imali prilike da vidite tezu koju je gospodin Najs izneo o tome kako sam ja vodio nekakvu politiku i da je crvena nit, reko bih, politika koju sam vodio bila zasnovana na tezi o Velikoj Srbiji.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne, to je nemoguće. Prvo takvu politiku nikada nije vodila ni vaša partija, ni vi lično. 1990. godine i 1991. godine vaše težnje su bile usmerene ka očuvanju Jugoslavije. S druge strane, nikakvu kontrolu nad JNA niste mogli imati, ali je JNA imala političkih ambicija. Vrh JNA je pokušao vašu smenu još 1989. godine dok još nije pao komunistički režim. Zakazana je bila sednica Centralnog komiteta Saveza komunista Jugoslavije krajem jula meseca 1989. godine na insistiranje Komunističke partije u JNA. Sve je bilo pripremljeno za pokušaj vaše smene. U poslednjem momentu se od toga odustalo. S druge strane, u vrhu JNA bila je jedna grupa generala sa veoma izraženim političkim ambicijama. Ta grupa generala, među kojima je jedan od najistaknutijih bio šef armijske službe bezbednosti Aleksandar Vasiljević, general, je pokušala da režira, na samom početku rata neke zločine i sa hrvatske i sa srpske strane, pa da onda na toj osnovi privoli zapadne sile da pristanu uz JNA kao jedinog garanta očuvanja države i da se izvrši obračun s režimima i u Sloveniji i u Hrvatskoj i u Srbiji, jer je armijski vrh i u vama neprekidno video smetnju za svoje političke ambicije. Tada je armijski vrh odlučio, na primer, na hrvatskoj strani da se isceniraju neki zločini. Pod komandom generala Aleksandra Vasiljevića organizovano je podmetanje eksploziva pred zgradu Jevrejske opštine u Zagrebu i na

Jevrejskom groblju Mirogoj. Trebalo je na taj način da se svetska jevrejska javnost još više angažuje protiv Tuđmanovog režima, jer se Tuđman već istakao nekim antijevrejskim izjavama pa se hvalio kako je srećan što njegova žena nije Jevrejka i što nema ništa jevrejsko u njemu. S druge strane, veoma je mutna uloga Aleksandra Vasiljevića u nekim zločinima koje su izvršiooci srpske nacionalnosti izvršili u Zapadnoj Slavoniji i u Vukovaru.

SUDIJA ROBINSON: Mislim da ste sada malo skrenuli s teme. U svakom slučaju, vreme je da završimo sa radom za danas. Nastavljamo sa radom sutra ujutru u 9.00.

Fond za humanitarno pravo